

कोभिड-१९ महामारी र नेपालको विद्यालय शिक्षा सम्बन्धी सन्दर्भ सामग्री

संकलक
सन्जिला तामाङ

मार्टिन चौतारी

कोभिड-१९ महामारी र नेपालको विद्यालय शिक्षा सम्बन्धी सन्दर्भ सामग्री

संकलक : सन्जिला तामाङ

Preferred citation: Tamang, Sanjeela. 2021. Covid-19 Pandemic and School Education in Nepal: A Bibliography. Version 1.0. Available at www.martinchautari.org.np/files/bibliography/Covid-19-Pandemic-and-School-Education-in-Nepal_A-Bibliography_CBS2021-1.pdf

Version: 1.0

First published at this site: 8 January 2021

Copyright © Martin Chautari

Publisher

Martin Chautari

27 Jeetjung Marg, Thapathali

GPO Box 13470, Kathmandu, Nepal

Tel: +977-1-4238050/4102027; Fax: +977-1-4240059

chautari@mos.com.np

www.martinchautari.org.np

Chautari Bibliography Series: 2021-1

This bibliography has been prepared as part of the research project “Locating Public Finance Dynamics in Education in Nepal” supported by the Ministry of Foreign Affairs of Denmark and administered by Danida Fellowship Centre.

संकलक परिचय

मार्टिन चौतारीमा आबद्ध सन्जिला तामाङले त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट समाजशास्त्रमा एमए गरेकी छन्। उनले गरेका पुस्तक समीक्षाहरू समाज अध्ययन जर्नलमा तथा लेखहरू विभिन्न पत्रपत्रिकामा प्रकाशित छन्। साथै, उनको सह-संकलनमा तीन ओटा सन्दर्भ सूचीहरू मार्टिन चौतारीको वेबसाइटमा प्रकाशित छन्।

कोभिड-१९ महामारी र नेपालको विद्यालय शिक्षा सम्बन्धी सन्दर्भ सामग्री

सन् २०१९ को अन्तिम अन्तिमतिर चीनको वुहानमा देखिएको नयाँ भाइरस सन् २०२० को शुरुदेखि द्रुतगतिमा विश्वभर फैलियो । पछि कोभिड-१९ नाम दिइएको यो भाइरसको कारण हुने रोगले केही महिनामै वैश्विक महामारीको रूप लिनै देखियो । अरू भाइरसभन्दा चचाँडो फैलने (हावामार्फत) र मारक क्षमता बढी देखिएको यो भाइरसको उपचार गर्ने औषधि वा लामन नदिने खोप तत्काल नबनिसकेको परिप्रेक्ष्यमा भाइरसको संक्रमणबाट रोक्ने महत्त्वपूर्ण उपाएको रूपमा व्यापक रूपमा हात धुने र मास्कको प्रयोग गर्ने विधि अघि सारियो । त्यसबाहेक, भाइरसको संक्रमण नफैलियोस् भनेर व्यक्तिहरूको हिँडडुल रोकी उनीहरूलाई यथास्थानमै राख्न नेपाल लगायत विश्वका धेरै मुलुकले “लक-डाउन” विधि अपनाए । मानिसहरू जम्मा हुने, भीडभाड हुने सबै क्षेत्रहरूमा प्रतिबन्ध लाग्यो । स्कूल-कलेज, कार्यालय, मन्दिर, उद्योग-व्यापारदेखि सामाजिक-सांस्कृतिक गतिविधिमा रोक लगाइयो । यी सबैका कारण समाजको समग्र जीवन प्रभावित भयो । शिक्षा क्षेत्र यसबाट अछुतो कसरी रहन सक्थ्यो र ? कोभिड-१९ ले नेपालको शिक्षा क्षेत्रमा पारेको प्रभावका विभिन्न पक्षबारे नेपालका पत्रपत्रिका (छापा र अनलाइन) मा थुप्रै सामग्री प्रकाशन भएका छन् । तीमध्ये विद्यालय शिक्षाबारेका सामग्रीहरू संकलन यो सन्दर्भ सामग्रीमा गरिएको छ ।

यो सन्दर्भ सामग्रीलाई “महामारीमा विद्यालय शिक्षा र केन्द्र सरकार,” “महामारीमा विद्यालय शिक्षा र स्थानीय सरकार,” “वैकल्पिक शिक्षा र असमानताको आयाम,” “अनलाइन कक्षा, शुल्क र निजी विद्यालयको विवाद,” “सरकारी विद्यालय, शिक्षक र वैकल्पिक कक्षा,” “लकडाउन, एसईई परीक्षा र नतिजा मूल्यांकन,” “विद्यालय भवनमा क्वारेन्टाइन

र आइसोलेसन” र “अन्य” गरी आठ शीर्षकमा बाँडिएको छ । सन्दर्भ सामग्रीको सूची संकलनका लागि फागुन १८, २०७६ (मार्च १, २०२०) देखि पुस १६, २०७७ (डिसेम्बर ३१, २०२०) सम्म नेपालका विभिन्न दैनिक पत्रपत्रिका, अनलाइन र म्यागेजिनमा कोभिड-१९ र विद्यालय शिक्षासम्बन्धी प्रकाशित लेख, समाचार, टिप्पणी र सम्पादकीय हेरिएको थियो । हेरिएका पत्रपत्रिकामा कान्तिपुर, नयाँ पत्रिका, नागरिक, अन्नपूर्ण पोस्ट, द काठमाडौँ पोस्ट, रिपब्लिका, गोरखापत्र, द राइजिङ नेपाल, नेपाल समाचारपत्र, नेपाल र हिमाल प्रमुख छन् । त्यस्तै, अनलाइनहरूमा हिमालखबर, सेतोपाटी, अनलाइनखबर, द रेकर्ड नेपाल, एडुखबर, एजुकेशनपाटी र शिक्षापत्र प्रमुख छन् ।

यो सन्दर्भ सामग्रीलाई आउँदा दिनमा अद्यावधिक गरिनेछ । यदि तपाईंले यस सन्दर्भ सामग्रीमा थप्नु पर्ने, कमीकमजोरी सच्याउनुपर्ने सामग्री भेट्टाउनु भयो भने tamangsanjeela@gmail.com मा सम्पर्क गर्न सक्नुहुनेछ ।

महामारीमा विद्यालय शिक्षा र केन्द्र सरकार

अनलाइनखबर । २०७७ । शिक्षा मन्त्रालयको अन्यालले विद्यार्थी मारमा । वैशाख २४ । www.onlinekhabar.com/2020/05/861296 मा उपलब्ध; वैशाख २४, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । विद्यार्थी भर्ना र परीक्षा सञ्चालन असोजबाट गर्ने प्रस्ताव । साउन २६ । www.onlinekhabar.com/2020/08/888289 मा उपलब्ध; साउन २६, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । पाठ्यभार घटाएरै भएपनि शैक्षिक सत्र खेर जान दिँदैनौं : शिक्षामन्त्री । भदौ १७ । www.onlinekhabar.com/2020/09/893483 मा उपलब्ध; भदौ १७, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । कक्षा १२ का विद्यार्थीको विवरण संकलन गर्दै परीक्षा बोर्ड । भदौ २८ । www.onlinekhabar.com/2020/09/895780 मा उपलब्ध; भदौ २८, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । विद्यार्थी भर्ना एक हप्ताभित्र सक्नुपर्ने । असोज ७ । www.onlinekhabar.com/2020/09/898534 मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । शिक्षामन्त्रीको आग्रह : तत्काल विद्यालय नखोल्नुस् । असोज १० । www.onlinekhabar.com/2020/09/899159 मा उपलब्ध; असोज १०, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । विद्यालय सञ्चालनमा शिक्षा मन्त्रालयको भाँजो ! असोज १४ । www.onlinekhabar.com/2020/09/899964 मा उपलब्ध; असोज १४, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । १२ कक्षाको परीक्षा केन्द्रमा 'हेल्थ डेस्क' अनिवार्य । कात्तिक ११ । www.onlinekhabar.com/2020/10/905764 मा उपलब्ध; कात्तिक ११, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । सुरक्षा मापदण्ड पुरा गरेर विद्यालय सञ्चालन गर्न पाइने । कात्तिक २८ । www.onlinekhabar.com/2020/11/909278 मा उपलब्ध; कात्तिक २८, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । हावा आवत-जावत गर्ने कक्षा कोठामा मात्र पढाउन पाइने । कात्तिक ३० । www.onlinekhabar.com/2020/11/909617 मा उपलब्ध; कात्तिक ३०, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । विद्यालय क्षेत्रमा कोभिड-१९ सम्बन्धी कार्य नगर्नु । मंसिर १ । www.onlinekhabar.com/2020/11/909678 मा उपलब्ध; मंसिर १, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । यसरी हुँदैछ कक्षा १२ को परीक्षा, १४ हजारले होम सेन्टर रोजेनन् । मंसिर ७ । www.onlinekhabar.com/2020/11/910875 मा उपलब्ध; मंसिर १०, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । १२ कक्षाका परीक्षार्थीलाई शिक्षामन्त्रीको अनुरोध— सचेतना अपनाउँदै ढुक्क भएर परीक्षा दिनुस् । मंसिर ८ । www.onlinekhabar.com/2020/11/910906 मा उपलब्ध; मंसिर १०, २०७७ मा हेरिएको ।

अन्नपूर्ण पोस्ट । २०७६ । ११ र १२ को परीक्षा अनिश्चित । २७ चैत, पृ. ३ ।

अन्नपूर्ण पोस्ट । २०७७ । विकल्पहीन पढाइको सार्थकता (सम्पादकीय) । असार ३ । <http://annapurnapost.com/news/158887> मा उपलब्ध; असार ३, २०७७ मा हेरिएको ।

- अन्नपूर्ण पोस्ट । २०७७ । अलमलमा शिक्षा (सम्पादकीय) । साउन १ । <http://annapurnapost.com/news/161361> मा उपलब्ध; साउन १, २०७७ मा हेरिएको ।
- अन्नपूर्ण पोस्ट । २०७७ । किताब नहेरी शैक्षिक सत्र सकिँदैन । कात्तिक १६ । <http://annapurnapost.com/news/kitaab-nherii-shaikssik-str-skindai-169244> मा उपलब्ध; कात्तिक १७, २०७७ मा हेरिएको ।
- आचार्य, देवीराम । २०७७ । शिक्षण सिकाइमा निरन्तरताका विकल्पहरू । कान्तिपुर, वैशाख २७ । <https://ekantipur.com/bibidha/2020/05/09/158902414406943258.html> मा उपलब्ध; वैशाख २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- आचार्य, स्वरूप र फातिमा बानु । २०७७ । शिक्षणमा भद्रगोल । कान्तिपुर, जेठ ५, पृ. २ । आले, चन्द्रबहादुर र आर्यन धिमाल । २०७७ । कोरोना कहरबीच यसरी लिइयो १२ कक्षाको परीक्षा । अनलाइनखबर, मंसिर ९ । www.onlinekhabar.com/2020/11/911121 मा उपलब्ध; मंसिर ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- एजुकेशनपाटी । २०७७ । सिकाइ सहजीकरण गर्ने शिक्षकहरूको कोरोना बीमा गरिदिने निर्णय । जेठ ३० । <https://educationpati.com/newsuu80-12> मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- एजुकेशनपाटी । २०७७ । सिकाइ निरन्तरताका कुन प्रदेशमा कस्ता अभ्यास भए । भदौ १ । <https://educationpati.com/learning-continuity/> मा उपलब्ध; भदौ ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- एजुकेशनपाटी । २०७७ । कर्णाली प्रदेशमा सिकाइ निरन्तरताका लागि छुट्टै विधि चाहियो । कात्तिक ५ । <https://educationpati.com/ffggggg/> मा उपलब्ध; कात्तिक ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- एडुखबर । २०७७ । शिक्षाका सवालमा सरकारको ध्यानाकर्षण, प्राथमिकता र दृष्टिकोण प्रस्तुत । जेठ २७ । www.edukhabar.com/news/14690 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- एडुखबर । २०७७ । खुकुलो लकडाउन : शिक्षकहरू विद्यालय जानु पर्ने, विद्यालय प्रशासन खुल्ने । जेठ ३० । www.edukhabar.com/news/14760 मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७७ । पठनपाठनको वैकल्पिक व्यवस्था (सम्पादकीय) । वैशाख ४, पृ. ६ ।

- कान्तिपुर । २०७७ । सार्वजनिक शिक्षाप्रति बदनियत (सम्पादकीय) । जेठ २०, पृ. ६ ।
- कान्तिपुर । २०७७ । शैक्षिक वर्ष खेर नफालौँ (सम्पादकीय) । साउन २७ । <https://ekantipur.com/opinion/2020/08/11/159711202990388914.html> मा उपलब्ध; साउन २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७७ । शिक्षा मन्त्रालयले ल्यायो शिक्षा सम्बन्धी आकस्मिक कार्ययोजना । असोज ७ । <https://ekantipur.com/news/2020/09/22/160077756578425451.html> मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७७ । कक्षा १२ को परीक्षा अनलाइनबाट पनि दिन मिल्ने बनाउन शिक्षामन्त्रीको निर्देशन । कात्तिक १९ । <https://ekantipur.com/news/2020/11/04/160449464611166149.html> मा उपलब्ध; कात्तिक १९, २०७७ मा हेरिएको ।
- कायस्थ, विष्णुप्रसाद । २०७७ । शिक्षाका सवाल र सुझाव । *गोरखापत्र*, असार २८ । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-07-12-18307> मा उपलब्ध; असार २८, २०७७ मा हेरिएको ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । शिक्षामा अनलाइन कक्षालाई प्राथमिकता । *कान्तिपुर*, जेठ १४, पृ. ४ ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । अनलाइन, रेडियो तथा टेलिभिजनबाट नयाँ शैक्षिकसत्रको पठनपाठन । *कान्तिपुर*, जेठ १५ । <https://ekantipur.com/news/2020/05/28/15906720555528499.html> मा उपलब्ध; जेठ १५, २०७७ मा हेरिएको ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । शिक्षामा पुरानै कार्यक्रम । *कान्तिपुर*, जेठ १६, पृ. ४ ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । विद्यालय खुल्ने अनिश्चित । *कान्तिपुर*, जेठ २०, पृ. २ ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । विद्यार्थीलाई रेडियो, टेलिभिजन र अनलाइन कक्षा । *कान्तिपुर*, जेठ ३२, पृ. ११ ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । भर्चुअल कक्षामा प्रदेशको प्राथमिकता । *कान्तिपुर*, असार ४ । <https://ekantipur.com/news/2020/06/18/159245079745157168.html> मा उपलब्ध; असार ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । भदौ १ देखि विद्यार्थी भर्ना, साउन १५ गतेभित्र सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरू हाजिर हुनुपर्ने । *कान्तिपुर*, साउन ६ । <https://ekantipur.com/news/2020/07/01/160077756578425451.html> मा उपलब्ध; साउन ६, २०७७ मा हेरिएको ।

- com/news/2020/07/21/15953415158367_96.html मा उपलब्ध; साउन ६, २०७७ मा हेरिएको ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । परीक्षा र भर्ना स्थगनले झन् अन्योल । *कान्तिपुर*, साउन २९ । <https://ekantipur.com/news/2020/08/13/159728113987651644.html> मा उपलब्ध; साउन २९, २०७७ मा हेरिएको ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । शैक्षिक सत्र जोगाउन गृहकार्य । *कान्तिपुर*, साउन ३१ । <https://ekantipur.com/news/2020/08/15/159745449602056737.html> मा उपलब्ध; साउन ३१, २०७७ मा हेरिएको ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । कक्षा १२ को परीक्षाको विकल्प खोजी । *कान्तिपुर*, भदौ १८ । <https://ekantipur.com/news/2020/09/03/159910194449237474.html> मा उपलब्ध; भदौ १८, २०७७ मा हेरिएको ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । अब वैकल्पिक कक्षालाई मान्यता । *कान्तिपुर*, भदौ २२ । <https://ekantipur.com/news/2020/09/07/159944102781185880.html> मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- कोइराला, विद्यानाथ । २०७७ । अनलाइन शिक्षामा रोक : क्रान्तिकारी सरकारको थोत्रो बुद्धि । *हिमालखबर*, जेठ १३ । www.himalkhabar.com/news/114439 मा उपलब्ध; जेठ १४, २०७७ मा हेरिएको ।
- कोइराला, विद्यानाथ । २०७७ । केही अल्झो, केही समाधान । *कान्तिपुर*, जेठ २८, पृ. ७ ।
- कोइराला, विद्यानाथ । २०७७ । शैक्षिक सत्र खेर नफाल्ने कि ? *एडुखबर*, असार १ । www.edukhabar.com/news/14768 मा उपलब्ध; असार २, २०७७ मा हेरिएको ।
- कोइराला, विद्यानाथ । २०७७ । शैक्षिक सत्र खेर नफाल्ने व्यवहारिक उपाय । *कान्तिपुर*, साउन ३२ । <https://ekantipur.com/opinion/2020/08/16/159754932277287419.html> मा उपलब्ध; साउन ३२, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । शिक्षामा बजेट वृद्धिको माग । वैशाख ३० । <http://gorkhapatraonline.com/education/2020-05-12-14181> मा उपलब्ध; वैशाख ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । वैकल्पिक पठन पद्धति जरुरी । जेठ ९ । <http://gorkhapatraonline.com/education/2020-05-22-14828> मा उपलब्ध; जेठ ९, २०७७ मा हेरिएको ।

- गोरखापत्र । २०७७ । विद्यालयतिर दृष्टि (सम्पादकीय) । जेठ १२ । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-05-25-15021> मा उपलब्ध; जेठ १२, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । वैकल्पिक विधिबाट पढाइ (सम्पादकीय) । जेठ २१ । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-06-03-15632> मा उपलब्ध; जेठ २१, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । शिक्षा क्षेत्र सुचारू हुँदा अनलाइन शिक्षा गाँस्नुपर्ने विज्ञको सुझाव । जेठ २५ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-07-15944> मा उपलब्ध; जेठ २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । वैकल्पिक सिकाइ विधिबाट लाखौँ विद्यार्थी लाभान्वित । असार ३ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-17-16638> मा उपलब्ध; असार ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । शैक्षिक सत्र र गुण पक्ष (सम्पादकीय) । भदौ २ । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-08-18-20741> मा उपलब्ध; भदौ २, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । वैकल्पिक शिक्षालाई मान्यता (सम्पादकीय) । भदौ २१ । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-09-06-22019> मा उपलब्ध; भदौ २१, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । कक्षा १२ को परीक्षा मोडालिटीबारे छलफल । भदौ २१ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-09-06-22007> मा उपलब्ध; भदौ २१, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, गेहनाथ । २०७७ । शैक्षिक सत्र बचाउने दायित्व । *गोरखापत्र*, भदौ २५ । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-09-10-22294> मा उपलब्ध; भदौ २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७६ । लकडाउन लम्बिए मिडियामार्फत कक्षा चलाउने शिक्षा मन्त्रालयको तयारी । *नयाँ पत्रिका*, चैत २१, पृ. २ ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । कोरोनाले रोकिए शिक्षाका ६ अर्बभन्दा बढीका कार्यक्रम । *नयाँ पत्रिका*, जेठ ९, पृ. १/२ ।

- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । सरकारको अलमलले शुरू भएन शैक्षिक सत्र : भर्ना लिन नपाउने निर्देशनले अनलाइन कक्षा धमाधम बन्द । *नयाँ पत्रिका*, साउन २९ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/49126/2020-08-13 मा उपलब्ध; साउन २९, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । विपन्न विद्यार्थीलाई अनलाइन पढाउन पौने सात करोड । *नयाँ पत्रिका*, भदौ ११ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/50021/2020-08-27 मा उपलब्ध; भदौ ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७० । वैकल्पिक विधिबाट भएको पठनपाठनलाई औपचारिक मान्यता, निजीलाई शुल्क उठाउन बाटो खुला । *नयाँ पत्रिका*, भदौ १९ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/50579/2020-09-04 मा उपलब्ध; भदौ १९, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । कक्षा-१२ को परीक्षा चरणबद्ध रूपमा गर्ने तयारी । *नयाँ पत्रिका*, भदौ २३ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/50775/2020-09-08 मा उपलब्ध; भदौ २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । कक्षा १२ को परीक्षामा अन्योल : साढे चार लाख विद्यार्थी सरकारी निर्णयको प्रतीक्षामा । *नयाँ पत्रिका*, असोज २८ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/53020/2020-10-14 मा उपलब्ध; असोज २८, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । कक्षा १२ का परीक्षार्थीलाई होम सेन्टरमा उत्तर लेख्न सिकाउनेदेखि चिट चोराउनेसम्मका गतिविधि । *नयाँ पत्रिका*, मंसिर १३ । <https://nayapatrikadaily.com/news-details/55559/2020-11-28> मा उपलब्ध; मंसिर १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- धिमिरे, केशव । २०७७ । कक्षा ११ को नयाँ पाठ्यक्रम । *कान्तिपुर*, पुस ५ । <https://ekantipur.com/opinion/2020/12/20/160843359258123236.html> मा उपलब्ध; पुस ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- चालिसे, हरि । २०७७ । स्थगित परीक्षाको चिन्ता, चासो र बाटो । *एडुखबर*, जेठ २६ । www.edukhabar.com/news/14748 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।

- चुँडाल, जिपी । २०७७ । अल्मलिएको शैक्षिक सत्र, परीक्षा र उपाय । *सेतोपाटी*, साउन ८ । www.setopati.com/blog/211985 मा उपलब्ध; साउन ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- जोशी, रूपेन्द्र । २०७७ । यसरी सञ्चालनमा ल्याउन सकिन्छ विद्यालय । *नयाँ पत्रिका*, जेठ १८ । <https://nayapatrikadaily.com/news-details/44477/2020-05-31> मा उपलब्ध; जेठ १९, २०७७ मा हेरिएको ।
- ढकाल, ईश्वरराज । २०७७ । अलमलमा शिक्षा मन्त्री । *नेपाल समाचारपत्र*, भदौ २५ । www.newsofnepal.com/2020/09/10/351515/ मा उपलब्ध; भदौ २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- ढकाल, ईश्वरराज । २०७७ । अनलाइन भर्ना र अभिलेखीकरण प्रक्रिया शुरू । *नेपाल समाचारपत्र*, भदौ २६, पृ. १/५ ।
- ढकाल, ईश्वरराज । २०७७ । ४ लाख विद्यार्थीको भविष्य अनिश्चित । *नेपाल समाचारपत्र*, असोज २९ । www.newsofnepal.com/2020/10/15/359136/ मा उपलब्ध; असोज २९, २०७७ मा हेरिएको ।
- ढकाल, ईश्वरराज । २०७७ । १२ को परीक्षामा मन्त्रिपरिषद्को सहमति, मंसिरको दोस्रो साता जाँच । *नेपाल समाचारपत्र*, कात्तिक ४ । www.newsofnepal.com/2020/10/20/359988/ मा उपलब्ध; कात्तिक ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- थापा, गगन । २०७७ । यो वर्षको शैक्षिक सत्र जेठसम्म लैजाऔँ । *अनलाइनखबर*, असोज २ । www.onlinekhabar.com/2020/09/896864 मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।
- दाहाल, किरण र शान्ति तामाङ । २०७६ । प्रतिनिधिसभामा सांसदको माग “संसद्, स्कूल र कलेज बन्द गरौँ” । *नयाँ पत्रिका*, फागुन ३०, पृ. ५ ।
- दाहाल, केशव । २०७७ । कोभिड महामारीको बेलामा विद्यालय अनुगमन र मूल्यांकन । *नयाँ पत्रिका*, साउन ७ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/47258/2020-07-15 मा उपलब्ध; साउन ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- दाहाल, मिनाक्षी । २०७६ । स्कूल बन्द भयो, अब के गर्ने ? *कान्तिपुर*, चैत ६ । <https://ekantipur.com/bibidha/2020/03/19/158460865677858586.html> मा उपलब्ध; वैशाख ५, २०७७ मा हेरिएको ।

- दाहाल, हेमराज । २०७७ । यसरी गरौं पठनपाठन । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, असोज २३ । <http://annapurnapost.com/news/168051> मा उपलब्ध; असोज २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- नयाँ पत्रिका । २०७७ । शैक्षिक संस्था खोल्न र परीक्षा तालिका सार्वजनिक गर्न हिसानको माग । जेठ १४, पृ. ३ ।
- नयाँ पत्रिका । २०७७ । शिक्षामन्त्री भन्छन् - सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरू यही महिनाभित्र आ-आफ्नो कार्यस्थलमा पुग्नुस् । साउन २३ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/48794/2020-08-07 मा उपलब्ध; साउन २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- नयाँ पत्रिका । २०७७ । उपत्यकामा कहिले शुरू हुन्छ पठनपाठन ? मंसिर १४ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/55598/2020-11-29 मा उपलब्ध; मंसिर १४, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल समाचारपत्र । २०७७ । तत्काल विद्यालय नखोली वैकल्पिक सिकाइ प्रणालीलाई प्राथमिकता दिन शिक्षामन्त्रीको आग्रह । असोज १० । www.newsofnepal.com/2020/09/26/355564/ मा उपलब्ध; असोज १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल समाचारपत्र । २०७७ । आकस्मिक शैक्षिक कार्ययोजनाका लागि चार अर्ब प्रस्ताव । असोज २८ । www.newsofnepal.com/2020/10/14/358920/ मा उपलब्ध; असोज २८, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल समाचारपत्र । २०७७ । बन्द विद्यालय खोल्ने तयारी । कात्तिक २५ । www.newsofnepal.com/2020/11/10/362921/ मा उपलब्ध; कात्तिक २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- न्यौपाने, रमेश । २०७७ । प्रधानमन्त्रीको सम्बोधनमा शिक्षा : कति छ यथार्थ ? *अनलाइनखबर*, जेठ १५ । www.onlinekhabar.com/2020/05/868299 मा उपलब्ध; जेठ १५, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७६ । सबै तहका परीक्षा निर्धारित समयमै । *गोरखापत्र*, फागुन २७, पृ. १ ।

- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । शैक्षिक सुधार अभियान । *गोरखापत्र*, जेठ ३ । <http://gorkhapatraonline.com/education/2020-05-16-14459> मा उपलब्ध; जेठ ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । बन्दाबन्दीमा शैक्षिक क्षेत्र : पर्ख र हेरकै अवस्था कहिलेसम्म ? *गोरखापत्र*, जेठ ११ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-05-24-14951> मा उपलब्ध; जेठ ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । सहकार्यले पठनपाठन सम्भव । *गोरखापत्र*, जेठ १३ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-05-26-15074> मा उपलब्ध; जेठ १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । अब पठनपाठन घरबाटै । *गोरखापत्र*, जेठ १६ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-05-29-15281> मा उपलब्ध; जेठ १६, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । विद्यार्थीको शैक्षिक सत्र खेर नजाने । *गोरखापत्र*, जेठ २१ । <https://gorkhapatraonline.com/mainnews/2020-06-03-15619> मा उपलब्ध; जेठ २१, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । कक्षा ११ को परीक्षा विद्यालयले नै लिने । *गोरखापत्र*, असार २१ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-07-05-17849> मा उपलब्ध; असार २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । कक्षा ११ मा नयाँ व्यवस्था, सङ्काय छुट्याउन नपाइने । *गोरखापत्र*, भदौ ७ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-08-23-21090> मा उपलब्ध; भदौ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । शैक्षिक क्षेत्र चलायमान हुँदै । *गोरखापत्र*, भदौ ११ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-08-27-21363> मा उपलब्ध; भदौ ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । कक्षा १२ को परीक्षा दर्शै अगावै । *गोरखापत्र*, भदौ १६ । <https://gorkhapatraonline.com/mainnews/2020-09-01-21674> मा उपलब्ध; भदौ १६, २०७७ मा हेरिएको ।

- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । सहज सिकाइका लागि आकस्मिक कार्ययोजना । *गोरखापत्र*, असोज ७ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-09-23-23176> मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । अब धमाधम परीक्षा सञ्चालन हुने । *गोरखापत्र*, असोज २२ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-10-08-24251> मा उपलब्ध; असोज २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । शिक्षा क्षेत्रमा साझा प्रयास जरुरी । *गोरखापत्र*, असोज २३ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-10-09-24320> मा उपलब्ध; असोज २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । शैक्षिक सत्र मिलाउन बोर्डको गृहकार्य । *गोरखापत्र*, मंसिर १९ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-12-04-27658> मा उपलब्ध; मंसिर २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । विद्यालय खोल्न हतार नगरौं । *गोरखापत्र*, मंसिर ३० । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-12-15-28326> मा उपलब्ध; मंसिर ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- पाण्डे, मिलन । २०७७ । लकडाउनपछि विद्यालय खोल्ने मोडेल । *नयाँ पत्रिका*, जेठ ९, पृ. ५ ।
- पाण्डे, सूर्यप्रसाद । २०७६ । परीक्षा सकिहाल्लू । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, फागुन २१, पृ. १/४ ।
- पाण्डे, सूर्यप्रसाद । २०७७ । लकडाउन लम्बिए पढाइका विकल्प । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, वैशाख १०, पृ. ३ ।
- पाण्डे, सूर्यप्रसाद । २०७७ । वैकल्पिक पढाइबारे अन्याोल । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, वैशाख १६, पृ. ३ ।
- पाण्डे, सूर्यप्रसाद । २०७७ । कोरोना कहर : पढाइ के हुन्छ ? *अन्नपूर्ण पोस्ट*, असोज २८ । <http://annapurnapost.com/news/168373> मा उपलब्ध; असोज २८, २०७७ मा हेरिएको ।
- पोखरेल, गिरिराजमणि । २०७७ । यस कारण वैकल्पिक सिकाइ प्रणाली । *कान्तिपुर*, असार ३ । <https://ekantipur.com/opinion/2020/06/17/159236593313139216.html> मा उपलब्ध; असार ३, २०७७ मा हेरिएको ।

- पोखरेल, गिरिराजमणि । २०७७ । महामारीमा निरन्तर सिकाइ । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, असार ५ । <http://annapurnapost.com/news/159043> मा उपलब्ध; असार ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- पोखरेल, सन्तोष । २०७७ । महामारीमा यसरी खोल्न सकिन्छ विद्यालय । *हिमालखबर*, असार ८ । www.himalkhabar.com/news/115261 मा उपलब्ध; असार ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- पोखरेल, प्रशान्न । २०७७ । भोलीदेखि रेडियो/टिभीबाट पढाइ, हेर्नुस् कुन विषय कतिबेला पढ्ने । *सेतोपाटी*, जेठ ३२ । www.setopati.com/social/208965 मा उपलब्ध; जेठ ३२, २०७७ मा हेरिएको ।
- पोखरेल, लक्ष्मण । २०७७ । विद्यार्थी भर्ना गर्न निर्देशन । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, वैशाख १८, पृ. ३ ।
- पौड्याल, अनन्तकुमार । २०७७ । पेचिलो बन्दै गएको शैक्षिक मुद्दा । *गोरखापत्र*, मंसिर १९ । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-12-04-27662> मा उपलब्ध; मंसिर १९, २०७७ मा हेरिएको ।
- पौडेल, केशबराज । २०७७ । प्रविधिमा आधारित सिकाइमा सहभागी हौं : प्रधानमन्त्री । *गोरखापत्र*, असार १ । <https://gorkhapatraonline.com/mustread/2020-06-15-16517> मा उपलब्ध; असार १, २०७७ मा हेरिएको ।
- पौडेल, नगेन्द्रराज र चन्द्रकला दवाडी । २०७७ । सिकाइलाई कसरी निरन्तरता दिने ? *एजुकेशनपाटी*, जेठ २७ । <https://educationpati.com/chandramamnnagendrasisir> मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- पौडेल, लक्ष्मण । २०७७ । “डोर टु डोर” परीक्षाले विद्यार्थी खुसी : मागेकै स्थानमा परीक्षा केन्द्र । *गोरखापत्र*, असोज १ । <https://gorkhapatraonline.com/mustread/2020-09-17-22791> मा उपलब्ध; असोज १, २०७७ मा हेरिएको ।
- फ्याक, प्रेम । २०७६ । पठनपाठनमा वैकल्पिक प्रस्ताव । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, चैत २९, पृ. ४ ।
- बश्याल, ललिता । २०७७ । विद्यार्थीको मुहार हेरौं, शिक्षाको पद्धति फेरौं । *नयाँ पत्रिका*, असोज ७ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/51633/2020-09-22 मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।

- भट्टराई, टीका । २०७७ । ज्यान, सिकाइ, सत्र के जोगाउने ? *एडुखबर*, भदौ ९ । www.edukhabar.com/news/14904 मा उपलब्ध; भदौ ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- भुसाल, अर्जुनप्रकाश । २०७७ । बजेट : शिक्षा क्षेत्र र शिक्षकको अपेक्षामा तुषारापात । *एडुखबर*, जेठ २७ । www.edukhabar.com/news/14751 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- भुसाल, प्रेमनारायण । २०७७ । कोभिडपछिको शिक्षा व्यवस्थापन । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, साउन २५ । <http://annapurnapost.com/news/163225> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- भुसाल, प्रेमनारायण । २०७७ । कक्षा-१२ का विद्यार्थीलाई निकास देऊ ! *हिमालखबर*, भदौ १७ । www.himalkhabar.com/news/117895 मा उपलब्ध; भदौ १७, २०७७ मा हेरिएको ।
- भुसाल, प्रेमनारायण । २०७७ । कोरोनापछि कस्तो शिक्षा ? *अन्नपूर्ण पोस्ट*, भदौ ३० । <http://annapurnapost.com/news/166261> मा उपलब्ध; भदौ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- मगर, सन्त गाहा । २०७७ । शैक्षिकसत्र दुई महिना बाँकी, दुईजना संक्रमित हुँदा ६० हजारको पढाइ रोकियो । *अनलाइनखबर*, भदौ २१ । www.onlinekhabar.com/2020/09/894337 मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- मगर, सन्त गाहा । २०७७ । महामारीका बेला विद्यालय खोल्ने कि नखोल्ने ? *अनलाइनखबर*, मंसिर ११ । www.onlinekhabar.com/2020/11/911714 मा उपलब्ध; मंसिर ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- यादव, शशिकुमार । २०७७ । कोरोना कहर : औपचारिक शिक्षाका विकल्पहरू । *सेतोपाटी*, वैशाख २२ । www.setopati.com/opinion/205441 मा उपलब्ध; वैशाख २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, गणेश । २०७७ । कक्षा १२ को परीक्षा तयारी पूरा, परीक्षार्थीले आफू पढेकै विद्यालय केन्द्र रोजे । *कान्तिपुर*, कात्तिक २७ । <https://ekantipur.com/news/2020/11/12/160518754099265772.html> मा उपलब्ध; कात्तिक २७, २०७७ मा हेरिएको ।

- राई, ननुता । २०७७ । के हुन्छ यो वर्षको शैक्षिक सत्र ? *हिमालखबर*, साउन १६ ।
www.himalkhabar.com/news/116621 मा उपलब्ध; साउन १६, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । महामारीपछि नयाँ शिक्षा प्रणालीको आवश्यकता : अध्यक्ष दाहाल ।
जेठ १ । <http://gorkhapatraonline.com/national/2020-05-14-14337> मा उपलब्ध; जेठ १, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । वैकल्पिक प्रणालीबाट विद्यार्थीको सिकाइ सहजीकरण गरिँदै । जेठ २७ ।
<https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-09-16064> मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । विपन्न विद्यार्थीलाई प्राथमिकतामा राख्न समितिको निर्देशन । जेठ ३० ।
<https://gorkhapatraonline.com/open/2020-06-12-16320> मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । अनलाइन, रेडियो र टेलिभिजनबाट धमाधम पढाइ । जेठ ३२ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-14-16445> मा उपलब्ध; असार १, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । प्रदेश शिक्षा नीतिमा सामुदायिक विद्यालय प्राथमिकतामा । भदौ २२ ।
<https://gorkhapatraonline.com/national/2020-09-07-22129> मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । वैकल्पिक प्रणालीबाट सिकाइ सहजीकरणका लागि नयाँ निर्देशिका ।
भदौ २५ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-09-10-22347> मा उपलब्ध; भदौ २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । बालबालिकाको पढ्ने र लेख्ने आदतमा कमी आउन दिनु हुँदैन : प्रम ओली ।
भदौ २९ । <https://gorkhapatraonline.com/mainnews/2020-09-14-22596> मा उपलब्ध; भदौ २९, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । कक्षा १२ को चालीस नम्बरका लागि अनलाइन परीक्षा हुने । *गोरखापत्र*,
असोज १ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-09-16-22747> मा उपलब्ध; असोज १, २०७७ मा हेरिएको ।

- रासस । २०७७ । सिकाइ सहजीकरणका लागि 'इ क्लास नेपाल' मोबाइल एप्स । मंसिर २३ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-12-08-27915> मा उपलब्ध; मंसिर २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- रिजाल, जगतप्रसाद । २०७७ । कोरोनापछिको शैक्षिक बहस र दृष्टिकोण । *सेतोपाटी*, वैशाख १९ । www.setopati.com/blog/205281 मा उपलब्ध; वैशाख २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- रौनियार, रूबी । २०७६ । लकडाउनमा अनलाइन कक्षा । *नागरिक*, चैत १६, पृ. १/२ ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । ७० लाख विद्यार्थी लक्षित भर्चुअल कक्षा । *नागरिक*, वैशाख १, पृ. २ ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । कक्षा ११ को परीक्षा पनि विद्यालयबाटै सञ्चालन गर्ने तयारी । *नागरिक*, असार ११ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/253711-1593068792.html> मा उपलब्ध; असार ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । कक्षा ११ को लब्धांक विद्यालयबाटै । *नागरिक*, साउन १३ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/287671-1595920053.html> मा उपलब्ध; साउन १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । संक्रमण न्यून रहेका क्षेत्रमा तत्काल विद्यालय सञ्चालन गर्न गगन थापाको माग । *नागरिक*, असोज २ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/politics/338481-1600416216.html> मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । विद्यालय तहका ५० लाख विद्यार्थीलाई सिम दिइने । *नागरिक*, असोज ३० । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/362931-1602816701.html> मा उपलब्ध; असोज ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । छठपछि विद्यालय खुल्ने, तिहारअघि कार्य ढाँचा ल्याइने । *नागरिक*, कात्तिक २७ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/380401-1605148058.html> मा उपलब्ध; कात्तिक २७, २०७७ मा हेरिएको ।

- लम्साल, गणेश । २०७७ । आइटीमा दक्ष बनाउन ६ सय शिक्षकलाई तालिम दिँदै प्रदेश १ सरकार । *नयाँ पत्रिका*, असोज ८ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/51767/2020-09-24 मा उपलब्ध; असोज ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- लम्साल, हरि । २०७७ । भर्चुअल शिक्षाको ढोका खुल्दै । *नयाँ पत्रिका*, वैशाख १, पृ. ८ ।
- लम्साल, हरिप्रसाद । २०७७ । यसरी शुरू गर्न सकिन्छ शैक्षिक सत्र । *अनलाइनखबर*, भदौ ४ । www.onlinekhabar.com/2020/08/890880 मा उपलब्ध; भदौ ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- लामिछाने, रमेश प्रसाद । २०७७ । शिक्षामा प्रविधिको पहुँच र बिस्तारका ठोस योजना प्रस्तुतिमा बिलम्ब किन ? *एजुकेशनपाटी*, असोज २० । <https://educationpati.com/rameshsirrt/> मा उपलब्ध; असोज २०, २०७७ मा हेरिएको ।
- वाग्ले भट्टराई, सम्झना । २०७६ । विद्यालय बन्द गर्न दिलो भो । *कान्तिपुर*, फागुन ३०, पृ. ७ ।
- वाग्ले, मनप्रसाद । २०७७ । कैले सिक्ने ? कैले सुधने ? *कान्तिपुर*, वैशाख १७, पृ. ६ ।
- शर्मा, रमाकान्त । २०७७ । निराश शैक्षिक अभ्यास । *नागरिक*, साउन २९ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/opinion/304951-1597295982.html> मा उपलब्ध; साउन २९, २०७७ मा हेरिएको ।
- शाही, दिपेश । २०७७ । महामारीलाई शिक्षा प्रणाली बदल्ने अवसर बनाउँछौं । *हिमालखबर*, जेठ २६ । www.himalkhabar.com/news/114853 मा उपलब्ध; जेठ २६, २०७७ मा हेरिएको ।
- शाही, मीनबहादुर । २०७७ । तत्काल सम्भव छैन विद्यालय खोल्न, खोल्नु अघि निर्देशिका जरुरी । *एडुखबर*, जेठ २६ । www.edukhabar.com/news/14749 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- श्रेष्ठ, तारालाल । २०७७ । कोरोनाले उदांगो बनाएको शैक्षिक प्रणाली । *नयाँ पत्रिका*, असार १, पृ. ५ ।
- सिलवाल, प्रकाश । २०७७ । वैकल्पिक सिकाइ : वाग्मती प्रदेशमा ३० प्रतिशत विद्यार्थीमा मात्र प्रविधिको पहुँच । *गोरखापत्र*, भदौ ४ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-08-20-20918> मा उपलब्ध; भदौ ४, २०७७ मा हेरिएको ।

सापकोटा, ऋतुराज । २०७७ । कोरोनामा देश, कोमामा विद्यालय । *अनलाइनखबर*, जेठ २७ । www.onlinekhabar.com/2020/06/871550 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।

सापकोटा, नगेन्द्र । २०७७ । लकडाउनमा पठनपाठन प्रभावित : वैकल्पिक विधि खोजिँदै । *गोरखापत्र*, जेठ १३ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-05-26-15081> मा उपलब्ध; जेठ १३, २०७७ मा हेरिएको ।

साह, मुकेशकुमार । २०७७ । कसरी मिलाउने शैक्षिक सत्र ? *अन्नपूर्ण पोस्ट*, कात्तिक २ । <http://annapurnapost.com/news/168621> मा उपलब्ध; कात्तिक २, २०७७ मा हेरिएको ।

सिलवाल, प्रकाश । २०७७ । १० र ११ को परीक्षा आन्तरिक मूल्यांकनलाई मान्यता दिने प्रस्ताव । *गोरखापत्र*, जेठ २८ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-10-16200> मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।

सुवेदी, दिनेश । २०७७ । अन्यौलमा शैक्षिक भविष्य । *नागरिक*, असार ११ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/253921-1593075417.html> मा उपलब्ध; असार ११, २०७७ मा हेरिएको ।

सुवेदी, रामप्रसाद । २०७७ । वैकल्पिक शिक्षाको नयाँ मोडेल । *नयाँ पत्रिका*, असोज ९ । www.nayapatikadaily.com/news-details/51744/2020-09-24 मा उपलब्ध; असोज ९, २०७७ मा हेरिएको ।

सेतोपाटी । २०७७ । भर्चुअल कक्षा व्यवस्थापन गरी मन्त्रालयले शैक्षिक सत्र सुरु गर्छ : प्रधानमन्त्री । जेठ १२ । www.setopati.com/politics/207231 मा उपलब्ध; जेठ १२, २०७७ मा हेरिएको ।

सेतोपाटी । २०७७ । असार १ गतेदेखि होम स्कुलिङबाटै विद्यार्थीको सिकाइ निरन्तर : शिक्षामन्त्री । जेठ २७ । www.setopati.com/politics/208565 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।

सेतोपाटी । २०७७ । लथालिंग विद्यालय शिक्षालाई निरन्तरता दिन सांसद थापाले शिक्षामन्त्रीलाई दिए १३ सुझाव । असोज १ । www.setopati.com/politics/217157 मा उपलब्ध; असोज १, २०७७ मा हेरिएको ।

- सेतोपाटी । २०७७ । शिक्षामन्त्री पोखरेल भन्छन् - शिक्षकहरू तत्काल विद्यालय पुग्नुपर्छ । असोज ११ । www.setopati.com/social/217993 मा उपलब्ध; असोज ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- हिमालखबर । २०७७ । सरकारको प्राथमिकता स्वास्थ्य, शिक्षा, रोजगारी र आर्थिक पुनर्उत्थान । जेठ २ । www.himalkhabar.com/news/114076 मा उपलब्ध; जेठ २, २०७७ मा हेरिएको ।
- हिमालखबर । २०७७ । १ असारदेखि कक्षा १ देखि १० सम्म श्रव्यदृश्य माध्यमबाट पठनपाठन । जेठ ३२ । www.himalkhabar.com/news/115071 मा उपलब्ध; जेठ ३२, २०७७ मा हेरिएको ।
- हिमालखबर । २०७७ । शिक्षण विधि सुधार्ने अवसर हुनसक्छ महामारी । साउन २७ । www.himalkhabar.com/news/116950 मा उपलब्ध; साउन २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- हिमालखबर । २०७७ । काठमाडौँ उपत्यकामा तत्काल विद्यालय सञ्चालन नहुने । मंसिर १४ । www.himalkhabar.com/news/120897 मा उपलब्ध; मंसिर १४, २०७७ मा हेरिएको ।
- Dahal, Bhushan. 2020. School Education Needs Paradigm Shift. *The Rising Nepal*, July 10. Available at <https://risingnepaldaily.com/opinion/school-education-needs-paradigm-shift>; accessed July 10, 2020.
- Dhakar, Manjima. 2020. Priority to Extension of Online Education. *The Rising Nepal*, May 16. Available at <https://risingnepaldaily.com/nation/priority-to-extension-of-online-education>; accessed May 16, 2020.
- Dhakar, Manjima. 2020. Stakeholders of School Education Irked by Budget Provision. *The Rising Nepal*, May 30. Available at <https://risingnepaldaily.com/nation/stakeholders-of-school-education-irked-by-budget-provision>; accessed 30 May 2020.

- Dhungana, Shuvam. 2020. Government Directive to Rush School Exams as Covid-19 Precaution Upsets Academic Schedule. *The Kathmandu Post*, March 9, p. 4.
- Edukhabar. 2020. How to Operate Schools Post COVID Lockdown? June 12. Available at www.edukhabar.com/news/14762; accessed June 12, 2020.
- Gautam, Bishalya. 2020. Students' Dilemma. *The Rising Nepal*, July 13. Available at <https://risingnepaldaily.com/opinion/students-dilemma>; accessed July 13, 2020.
- Ghimire, Binod. 2020. Parents Demand that Schools Close Down but Government Wants to Finish With Exams First. *The Kathmandu Post*, March 14, p. 1/4.
- Ghimire, Binod. 2020. Education Ministry Mulls Allowing Local Governments to Resume Schools in Places with Low Risk of Covid-19. *The Kathmandu Post*, July 15. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/07/15/education-ministry-mulls-allowing-local-governments-to-resume-schools-in-places-with-low-risk-of-covid-19-1594780114>; accessed July 15, 2020.
- Ghimire, Binod. 2020. Government Preparing to Give Formal Education Status to Remote and Virtual Classes. *The Kathmandu Post*, September 2. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/09/02/government-preparing-to-give-formal-education-status-to-remote-and-virtual-classes>; accessed September 3, 2020.
- Ghimire, Binod. 2020. Reduction of School Curriculum by 30 Percent but Only Seven Months of Academic Calendar Remain. *The Kathmandu Post*, September 21. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/09/21/reduction-of-school-curriculum-by-30-percent>

- but-only-seven-months-of-academic-calendar-remain; accessed September 21, 2020.
- Ghimire, Binod. 2020. Cabinet Endorses Guidelines for Reopening Schools. *The Kathmandu Post*, November 15. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/11/15/cabinet-endorses-guidelines-for-reopening-schools>; accessed November 15, 2020.
- Maharjan, Uttam. 2020. Education Sector Facing Uncertainty. *The Rising Nepal*, June 30. Available at <https://risingnepaldaily.com/opinion/education-sector-facing-uncertainty>; accessed June 30, 2020.
- Ojha, Anup. 2020. Schools Across Country Take Measures to Prevent Covid-19 from Spreading. *The Kathmandu Post*, March 7, p. 3.
- Palikhe, Avash. 2020. Time to Revolutionise our Education System. *The Rising Nepal*, June 13. Available at <https://risingnepaldaily.com/opinion/time-to-revolutionise-our-education-system>; accessed June 13, 2020.
- Pokharel, Kushal. 2020. Education Sector in the Govt Policy Paper. *The Rising Nepal*, May 23. Available at <https://risingnepaldaily.com/opinion/education-sector-in-the-govt-policy-paper>; accessed May 23, 2020.
- Pokharel, Kushal. 2020. Assessing Student Learning Facilitation. *The Rising Nepal*, June 13. Available at <https://risingnepaldaily.com/opinion/assessing-student-learning-facilitation>; accessed June 13, 2020.
- Regmi, Umesh Raj. 2020. Education in Emergency. *The Rising Nepal*, May 20. Available at <https://risingnepaldaily.com/opinion/education-in-emergency>; accessed May 20, 2020.
- Regmi, Umesh Raj. 2020. Lack of State Priority on Public Education. *The Rising Nepal*, July 4. Available at <https://risingnepaldaily.com/>

- opinion/lack-of-state-priority-on-public-education; accessed July 4, 2020.
- Rijal, Mukti. 2020. Managing Education Sector. *The Rising Neapl*, July 16. Available at <https://risingnepaldaily.com/opinion/managing-education-sector/>; accessed July 16, 2020.
- Thapa, Manish. 2020. Education Under Lockdown. *The Record Nepal*, April 26. Available at www.recordnepal.com/category-explainers/education-under-lockdown/; accessed April 29, 2020.
- The Kathmandu Post. 2020. A Balancing Act (Editorial). June 24. Available at <https://kathmandupost.com/editorial/2020/06/24/a-balancing-act-1592965539>; accessed June 24, 2020.
- The Kathmandu Post. 2020. Government Prepares for Enrolling Students from August 18. July 31. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/07/31/government-prepares-for-enrolling-students-from-august-18>; accessed July 31, 2020.
- The Rising Nepal. 2020. Budget to Have Programme to Continue Education in Crisis. May 22. Available at <https://risingnepaldaily.com/main-news/budget-to-have-programme-to-continue-education-in-crisis>; accessed May 22, 2020.

महामारीमा विद्यालय शिक्षा र स्थानीय सरकार

अधिकारी, अदीति । २०७७ । शिक्षा-संकट : स्थानीय सरकारका लागि मौका । *नयाँ पत्रिका*, जेठ ५, पृ. ४ ।

अधिकारी, प्रकृति । २०७७ । भौतिक उपस्थितिमै अध्ययन अध्यापन । *गोरखापत्र*, पुस १५ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-12-30-29307> मा उपलब्ध; पुस १५, २०७७ मा हेरिएको ।

- अधिकारी, हरि । २०७७ । मोरङका ६ पालिकाले एक साथ विद्यालय खोल्ने, संक्रमणको जोखिम उस्तै । *अनलाइनखबर*, मंसिर ११ । www.onlinekhabar.com/2020/11/911713 मा उपलब्ध; मंसिर ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । कर्णालीका हिमाली जिल्लामा यासाँ संकलन र विद्यालय खुला गर्ने तयारी । जेठ १९ । www.onlinekhabar.com/2020/06/869356 मा उपलब्ध; जेठ १९, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । विद्यालय सञ्चालन गर्ने मिर्चैया नगरपालिकाको निर्णय । असोज १० । www.onlinekhabar.com/2020/09/899213 मा उपलब्ध; असोज १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । विद्यार्थीलाई पढाए कारबाही गर्ने लमजुङ प्रशासनको चेतावनी । असोज १२ । www.onlinekhabar.com/2020/09/899635 मा उपलब्ध; असोज १२, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । विद्यालयमा स्वास्थ्य मापदण्ड हेर्ने जिम्मा पालिकालाई । मंसिर ३ । www.onlinekhabar.com/2020/11/910009 मा उपलब्ध; मंसिर ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- अर्याल, टोपलाल । २०७७ । विद्यालय सञ्चालन अनिश्चित भएपछि वैकल्पिक सिकाइका लागि घरदैलो गर्दै सिद्धबाबा । *नयाँ पत्रिका*, जेठ ३१ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/45312/2020-06-13 मा उपलब्ध; असार २, २०७७ मा हेरिएको ।
- आचार्य, प्रेमनारायण । २०७७ । खुल्ला चौरमा राखेर विद्यार्थी पढाउन शुरू । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, असार १८ । <http://annapurnapost.com/news/160231> मा उपलब्ध; असार १८, २०७७ मा हेरिएको ।
- ओली, अर्जुन । २०७७ । शैक्षिक तनाव घटाउन रेडियो स्कूल । *नागरिक*, वैशाख २१, पृ. ३ ।
- ओली, अर्जुन । २०७७ । कोरोना संक्रमणले बन्द रहेका बाँकेका विद्यालय खोल्ने तयारी । *नागरिक*, मंसिर ६ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/386561-1605958140.html> मा उपलब्ध; मंसिर ६, २०७७ मा हेरिएको ।

- एजुकेशनपाटी । २०७७ । आधुनिक माविले रेडियो पाठशाला शुरू गर्ने । जेठ २९ । <https://educationpati.com/news-aadhunik-school> मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- एजुकेशनपाटी । २०७७ । वैकल्पिक सिकाइका लागि शिव माविको यो काइदा ! भदौ २ । <https://educationpati.com/this-method-of-shiva-mavic-for-alternative-learning/> मा उपलब्ध; भदौ ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- एडुखबर । २०७७ । रोकिएका परीक्षा तत्काल गर्न माग, विद्यालय खोल्ने निर्णयको अधिकार पालिकालाई दिनु पर्ने । जेठ २४ । www.edukhabar.com/news/14741 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- एडुखबर । २०७७ । वैकल्पिक सिकाइका लागि स्थानीय सरकारलाई २४ करोड, विद्यालय संख्याको आधारमा रकम पाउने । जेठ ३२ । www.edukhabar.com/news/14767 मा उपलब्ध; असार २, २०७७ मा हेरिएको ।
- एडुखबर । २०७७ । स्थानीय सरकारको सहभागिता विनै एसईईको मूल्यांकन, इकाईले प्रमाणित गर्ने । असार १ । www.edukhabar.com/news/14770 मा उपलब्ध; असार २, २०७७ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७७ । विद्यालय खोल्ने जिम्मा पालिकालाई । मंसिर ३ । <https://ekantipur.com/news/2020/11/18/160566413295814831.html> मा उपलब्ध; मंसिर ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७७ । दुई सत्रमा कक्षा, एक बेन्चमा एक विद्यार्थी । मंसिर १० । <https://ekantipur.com/news/2020/11/25/160627126761849070.html> मा उपलब्ध; मंसिर १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७७ । जोखिमकै बीच विद्यालय खुल्दै । मंसिर १७ । <https://ekantipur.com/news/2020/12/02/160687696730685853.html> मा उपलब्ध; मंसिर १७, २०७७ मा हेरिएको ।
- काशी, शिवकुमार । २०७७ । हेटौँडामा सामाजिक दूरी कायम राखेर विद्यालय सञ्चालन । गोरखापत्र, साउन ६ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-07-21-18913> मा उपलब्ध; साउन ६, २०७७ मा हेरिएको ।

- कैनी, सुदीप । २०७७ । कक्षा सञ्चालनको जिम्मा पालिकालाई । *कान्तिपुर*, भदौ २६ ।
<https://ekantipur.com/news/2020/09/11/1599788940689748.html> मा उपलब्ध, भदौ २६, २०७७ मा हेरिएको ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । स्कूल खुलेपछि संक्रमण जोखिमको चिन्ता । *कान्तिपुर*, असोज १४ । <https://ekantipur.com/news/2020/09/30/160142936832231204.html> मा उपलब्ध; असोज १४, २०७७ मा हेरिएको ।
- खड्का, नारायण । २०७७ । सिफ्टअनुसार खुल्न थाले दाङका विद्यालय । *सेतोपाटी*, असोज ७ । www.setopati.com/social/217700 मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- खत्री, यज्ञ । २०७७ । सुर्खेतका एकै विद्यालयका ११ सहित १७ शिक्षकलाई कोरोना संक्रमण । *अनलाइनखबर*, मंसिर २८ । www.onlinekhabar.com/2020/12/915297 मा उपलब्ध; मंसिर २८, २०७७ मा हेरिएको ।
- गाउँले, राजन । २०७७ । बन्द भएको ८ महिनापछि आइतबारबाट सिन्धुलीका विद्यालय खुल्ने । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, मंसिर ६ । <http://annapurnapost.com/news/170325> मा उपलब्ध; मंसिर ६, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । चन्द्रागिरिमा प्रविधिको प्रयोगमार्फत कक्षा सञ्चालन गरिने । जेठ २७ । <https://gorkhapatraonline.com/province/2020-06-09-16059> मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । सूचना तथा प्रविधिमैत्री शैक्षिक कार्यक्रम ल्याउँदै स्थानीय तह । असार ७ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-21-16936> मा उपलब्ध; असार ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । बैतडीमा वैकल्पिक प्रणालीबाट पठनपाठनको तयारी । असार १० । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-24-17129> मा उपलब्ध; असार १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । मोबाइलमा रेडियो सुन्दै, अभिभावकको सहयोगमा पढ्दै । असार २५ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-07-09-18109> मा उपलब्ध; असार २५, २०७७ मा हेरिएको ।

- गोरखापत्र । २०७७ । कोरोनाका कारण बन्द विद्यालय सबै खुले । पुस ७ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-12-22-28852> मा उपलब्ध; पुस ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । महामारीमा विद्यालय सञ्चालनसम्बन्धी कार्यढाँचा जारी : स्थानीय सरकारले नै खोल्न र बन्द गर्न सक्ने । *नयाँ पत्रिका*, मंसिर ३ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/54941/2020-11-18 मा उपलब्ध; मंसिर ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । राजधानीका विद्यालय खोल्ने विषयमा जनप्रतिनिधिबीच नै मतभेद । मंसिर १५ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/55654/2020-11-30 मा उपलब्ध; मंसिर १५, २०७७ मा हेरिएको ।
- ढकाल, सुनिता । २०७७ । शिक्षामा स्थानीय तहको भूमिका । *सेतोपाटी*, असार ४ । www.setopati.com/blog/209317 मा उपलब्ध; असार ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- तामाङ, सीमा । २०७७ । काठमाडौँका पालिकाले शुरू गरे वैकल्पिक कक्षा । *कान्तिपुर*, असोज ९ । <https://ekantipur.com/national/2020/09/25/16010178336288223.html> मा उपलब्ध; असोज ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- तिमल्सिना, मधुसुधन । २०७७ । आजाद माविमा पठनपाठन शुरू, मास्क लगाएर पढ्दै विद्यार्थी । *गोरखापत्र*, साउन ९ । <https://gorkhapatraonline.com/featured/2020-07-24-19097> मा उपलब्ध; साउन ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- तिमल्सिना, मधुसुधन । २०७७ । खुल्ल थाले विद्यालय । *गोरखापत्र*, असोज ९ । <https://gorkhapatraonline.com/province/2020-09-25-23354> मा उपलब्ध; असोज ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- तिमल्सिना, मधुसुधन । २०७७ । कोरोना संक्रमण बढ्न थालेपछि काभ्रेमा पुनः विद्यालय बन्द हुन थाले । *गोरखापत्र*, असोज २२ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-10-08-24277> मा उपलब्ध; असोज २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- थापा, कृष्ण । २०७७ । नुवाकोटमा खुलेको आठ दिनमै विद्यालय बन्द । *कान्तिपुर*, असोज १६ । <https://ekantipur.com/news/2020/10/02/16016082466998646.html> मा उपलब्ध; असोज १६, २०७७ मा हेरिएको ।

- थापा, बेलिना । २०७७ । लमजुङका विद्यालय खुल्न थाले । *गोरखापत्र*, साउन ९ ।
<https://gorkhapatraonline.com/education/2020-07-23-19044> मा उपलब्ध;
साउन ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- देव, श्रवण । २०७७ । पाठ्यपुस्तक बाँड्न भन्दै जनप्रतिनिधिले नै खुलाए विद्यालय ।
अनलाइनखबर, जेठ २ । www.onlinekhabar.com/2020/05/864242 मा उपलब्ध;
जेठ २, २०७७ मा हेरिएको ।
- नहकी, अमरराज । २०७७ । विद्यालयमै पढ्न पाउँदा विद्यार्थी खुसी । *गोरखापत्र*, असोज
१५ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-10-01-23810> मा
उपलब्ध; असोज १६, २०७७ मा हेरिएको ।
- नागरिक । २०७७ । कक्षा ११ को परीक्षा सञ्चालन गर्दै गाउँपालिका । कात्तिक २६ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/379821-1605081606.html>
मा उपलब्ध; कात्तिक २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- नागरिक । २०७७ । हुम्लाका शैक्षिक संस्था पुनः बन्द, अन्तरपालिका आवतजावतमा
रोक । मंसिर ४ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/384541-1605750141.html> मा उपलब्ध; मंसिर ४, २०७७ मा
हेरिएको ।
- नागरिक । २०७७ । जोखिमबीच खुले विद्यालय । मंसिर २७ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/403401-1607734174.html> मा उपलब्ध;
मंसिर २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । उपत्यकामा विद्यालय: कतै खुले, कतै खुल्ने तयारी । *गोरखापत्र*,
मंसिर २६ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-12-11-28072>
मा उपलब्ध; मंसिर २६, २०७७ मा हेरिएको ।
- पाण्डे, सूर्यप्रसाद । २०७६ । अनलाइनबाट पढाइ । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, चैत २०, पृ. ३ ।
- पोख्रेल, उत्तम । २०७७ । मास्क र फेससिल्ड अनिवार्य गर्दै पठनपाठन शुरू । *नयाँ पत्रिका*,
असोज ५ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/51614/2020-09-21
मा उपलब्ध; असोज ५, २०७७ मा हेरिएको ।

- पौडेल, कमल । २०७७ । बागलुङमा शुरू भए विद्यालय, टोलटोलमै एकीकृत कक्षा ।
सेतोपाटी, असार ५ । www.himalkhabar.com/news/115226 मा उपलब्ध;
असार ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- प्रजापति, सुनिल । २०७७ । प्रदेशले भर्ना खुला गर भन्ने संघले नगर भन्ने, हामीले के गर्ने ?
एजुकेशनपाटी, जेठ २४ । <https://educationpati.com/samundrasetuschool1/>
मा उपलब्ध; भदौ ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- बराल, प्रकाश । २०२० । मास्क लगाएर टोलटोलमै पढाइ । कान्तिपुर, साउन ३२ ।
<https://ekantipur.com/pradesh-4/2020/08/16/159755857816255639.html> मा उपलब्ध; साउन ३२, २०७७ मा हेरिएको ।
- बुढा, ललितबहादुर र हिक्मत बहादुर नेपाली । २०७७ । कोरोना छल्दै, विद्यार्थी पढाउँदै ।
नयाँपत्रिका, असार ११ । <http://annapurnapost.com/news/159616> मा उपलब्ध;
असार ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- बुढाथोकी, किशोर । २०७७ । विरोधपछि विराटनगरमा कक्षा ११ को परीक्षा स्थगित ।
अन्नपूर्ण पोस्ट, असोज १३ । <http://annapurnapost.com/news/167351> मा
उपलब्ध; असोज १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- मरहट्टा, बिकास । २०७७ । ७ शिक्षक संक्रमित, मंसिर १५ सम्म विद्यालय बन्द ।
अनलाइनखबर, मंसिर ६ । www.onlinekhabar.com/2020/11/910673 मा
उपलब्ध; मंसिर ६, २०७७ मा हेरिएको ।
- मिजार, चित्र । २०७७ । लकडाउनमा पनि घरघरमा पुगेर पढाउन थाले । गोरखापत्र,
असार १६ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-30-17547>
मा उपलब्ध; असार १६, २०७७ मा हेरिएको ।
- मिजार, चित्र । २०७७ । मेलम्चीमा खुले विद्यालय । गोरखापत्र, कात्तिक २६ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-11-11-26354> मा उपलब्ध; कात्तिक
२६, २०७७ मा हेरिएको ।
- यादव, भूषण । २०७७ । जोखिमबीच वीरगन्जमा खुले विद्यालय । कान्तिपुर, कात्तिक
१९ । <https://ekantipur.com/news/2020/11/04/16044568589492681.html>
मा उपलब्ध; कात्तिक १९, २०७७ मा हेरिएको ।

- राई, ननुता । २०७७ । स्थानीय तह विद्यालय खोल्ने, जिल्ला प्रशासन बन्द गराउने । *हिमालखबर*, असोज १२ । www.himalkhabar.com/news/118863 मा उपलब्ध; असोज १२, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, ननुता । २०७७ । संक्रमण शून्य र न्यून जोखिम भएका पहाडी जिल्लामा पनि खुलेनन् विद्यालय, मन्त्रालयको निर्देशिकालाई प्रशासनको चुनौती । *हिमालखबर*, असोज १५ । www.himalkhabar.com/news/118972 मा उपलब्ध; असोज १५, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । काठमाडौंका स्थानीय तह विद्यालयमा पठनपाठन शुरू गर्ने तयारीमा । मंसिर १६ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-12-01-27498> मा उपलब्ध; मंसिर १६, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । जबर्जस्ती कक्षा सञ्चालन नगर्न आग्रह । *गोरखापत्र*, साउन १३ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-07-27-19277> मा उपलब्ध; साउन १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । भीडभाड कम गर्न विद्यार्थीको रोल नम्बरमा जोरबिजोर प्रणाली । असोज १३ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-09-29-23627> मा उपलब्ध; असोज १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । कोरोना समुदायमा फैलदै गएपछि पठनपाठन स्थगित । असोज २५ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-10-11-24461> मा उपलब्ध; असोज २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । दशैंमा शिक्षक-विद्यार्थीलाई 'कोरोना-चेतना'को जिम्मेवारी । *गोरखापत्र*, कात्तिक ३ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-10-19-25018> मा उपलब्ध; कात्तिक ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । शिक्षक विद्यार्थीमा संक्रमण देखिएपछि विद्यालय बन्द । मंसिर २९ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-12-14-28271> मा उपलब्ध; मंसिर ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । यसरी हुँदैछ पाठ्यक्रम समायोजन, शैक्षिक सत्र बचाउन वडा सदस्यसम्मलाई परिचालन गर्ने तयारी । *नागरिक*, भदौ २१ । <https://nagariknews.com>

- nagari\knetwork.com/education/327481-1599377548.html मा उपलब्ध;
भदौ २१, २०७७ मा हेरिएको ।
- लामा, छपाल । २०७७ । हुम्लामा शिक्षकको आरडीटी गरेर विद्यालय सञ्चालन । *कान्तिपुर*, भदौ ९ । <https://ekantipur.com/pradesh-6/2020/08/25/159835427480387235.html> मा उपलब्ध; भदौ १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- शाही, टेकबहादुर । २०७६ । विद्यार्थी घर फर्काउँदै गाउँपालिका । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, चैत १०, पृ. ९ ।
- शाही, दिपकजंग । २०७७ । विद्यार्थी पढाउन 'गृह शिक्षक' । *सेतोपाटी*, असोज १५ । www.setopati.com/social/218308 मा उपलब्ध; असोज १५, २०७७ मा हेरिएको ।
- श्रेष्ठ, मकर । २०७७ । कोठाबाटै कक्षा । *कान्तिपुर*, वैशाख ३, पृ. ११ ।
- श्रेष्ठ, लीला । २०७७ । विद्यार्थीको गृहकार्य जाँच घरदैलो । *कान्तिपुर*, असार २० । <https://ekantipur.com/national/2020/07/04/159385046867845875.html> मा उपलब्ध; असार २०, २०७७ मा हेरिएको ।
- श्रेष्ठ, सरिता । २०७७ । टोल-टोलमा पुगेर पढाइ शुरू । *नागरिक*, असार १८ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/260721-1593664595.html> मा उपलब्ध; असार १८, २०७७ मा हेरिएको ।
- सापकोटा, यज्ञ प्रसाद । २०७७ । लकडाउनका कारण बन्द भएको विद्यालय सञ्चालन गर्दै बढैयाताल गाउँपालिका । *नयाँ पत्रिका*, असोज ७ । www.nayapatikadaily.com/news-details/51707/2020-09-23 मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- सिंह, शुरबहादुर । २०७७ । कर्णालीमा कोरोनाको जोखिम र कठ्यांग्रिने जाडोमा सकसपूर्ण पढाइ । *सेतोपाटी*, मंसिर २८ । www.setopati.com/social/223589 मा उपलब्ध; मंसिर २८, २०७७ मा हेरिएको ।
- Gautam, Ananda. 2020. Schools in Taplejung Prepare to Run Classes by Adopting Health and Safety Measures. *The Kathmandu Post*, September 19. Available at <https://kathmandupost.com/province-no-1/2020/09/19/schools-in-taplejung-prepare-to-run-classes-by-adopting-health-and-safety-measures>; accessed September 19, 2020.

Ghimire, Binod. 2077. Rural Municipalities Turn to Study Groups After Virtual Classes Found Ineffective. *The Kathmandu Post*, September 19. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/09/18/rural-municipalities-turn-to-study-groups-after-virtual-classes-found-ineffective>; accessed September 19, 2020.

Tiwari, Anish. 2020. Children in Sindhupalchok Village Start Going to School Twice a Week. *The Kathmandu Post*, June 30. Available at <https://kathmandupost.com/province-no-3/2020/06/30/children-in-sindhupalchok-village-start-going-to-school-twice-a-week>; accessed June 30, 2020.

वैकल्पिक शिक्षा र असमानताका आयाम

अधिकारी, मनीषा । २०७७ । अनलाइन कक्षाले सम्झाएको कर्णाली यात्रा । *सेतोपाटी*, वैशाख २३ । www.setopati.com/blog/205515 मा उपलब्ध; वैशाख २३, २०७७ मा हेरिएको ।

अधिकारी, राजेन्द्र । २०७७ । अनलाइन कक्षाको रटान होइन, शिक्षामा प्रणालीगत सुधार आवश्यक छ । *सेतोपाटी*, असार १३ । www.setopati.com/opinion/209945 मा उपलब्ध; असार १४, २०७७ मा हेरिएको ।

अधिकारी, समिक्षा । २०७७ । तयारी बिनाका अनलाइन कक्षाले जन्माएका पाँच प्रश्न । *सेतोपाटी*, जेठ १२ । www.setopati.com/social/207146 मा उपलब्ध; जेठ १२, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । अनलाइन कक्षा : विद्यार्थीलाई इन्टरनेटकै पीडा । भदौ २७ । www.onlinekhabar.com/2020/09/895767 मा उपलब्ध; भदौ २७, २०७७ मा हेरिएको ।

आचार्य, रश्मि । २०७७ । महाव्याधि सिर्जित शैक्षिक संकट । *नयाँ पत्रिका*, असोज ४ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/51514/2020-09-20 मा उपलब्ध; असोज ५, २०७७ मा हेरिएको ।

एजुकेशनपाटी । २०७७ । प्राविधिक शिक्षा नै सूचना प्रविधिमैत्री हुन सकेन – विज्ञहरू ।

जेठ २७ । <https://educationpati.com/prabidhikshiksha-1r4/> मा उपलब्ध;

जेठ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।

कँडेल, मनोजकुमार । २०७७ । के सार्थक होला कोरोना महामारीबीच वैकल्पिक सिकाइ ?

सेतोपाटी, असार ४ । www.setopati.com/blog/209253 मा उपलब्ध; असार

४, २०७७ मा हेरिएको ।

काफ्ले, वेदप्रसाद । २०७७ । सूचना तथा सञ्चार प्रविधि : प्रभावकारी शिक्षण विधि ।

सेतोपाटी, असार ४ । www.setopati.com/blog/209304 मा उपलब्ध; असार

४, २०७७ मा हेरिएको ।

कार्की, ईसान । २०७७ । अनलाइन शिक्षा प्रणाली : हाउगुजी किन ? सेतोपाटी, वैशाख

२३ । www.setopati.com/blog/205537 मा उपलब्ध; वैशाख २३, २०७७ मा

हेरिएको ।

किसी, कृष्ण । २०७७ । भक्तपुरमा धमाधम अनलाइन कक्षा । नागरिक, वैशाख २४, पृ. २ ।

केसी, हेमन्त । २०७७ । दुर्गम विद्यार्थीको पीडा : गोठालो लागेर समय बिताउँदै । गोरखापत्र,

जेठ २१ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-03-15654>

मा उपलब्ध; जेठ २१, २०७७ मा हेरिएको ।

कैनी, सुदीप । २०७७ । अनलाइन कक्षा कति व्यावहारिक ? कान्तिपुर, वैशाख १४, पृ. ५ ।

कैनी, सुदीप । २०७७ । विद्यार्थीलाई इन्टरनेटकै पिरलो । कान्तिपुर, वैशाख २१, पृ. ५ ।

कैनी, सुदीप । २०७७ । पहुँच नहुनेलाई अनलाइन कक्षा हाउगुजी । कान्तिपुर, वैशाख

३१, पृ. ५ ।

कैनी, सुदीप । २०७७ । प्रविधिमा पहुँच नहुनेलाई अध्ययन सामग्री । कान्तिपुर, असार

१, पृ. ११ ।

कोइराला, चन्द्रप्रसाद । २०७७ । अनलाइन कक्षा : अब के गर्ने ? सेतोपाटी, वैशाख

२६ । www.setopati.com/blog/205795? मा उपलब्ध; वैशाख २६, २०७७

मा हेरिएको ।

कोइराला, नानु । २०७७ । अनलाइन शिक्षाको प्रभावकारीता र चुनौती । सेतोपाटी, जेठ

४ । www.setopati.com/blog/206517 मा उपलब्ध; जेठ ४, २०७७ मा हेरिएको ।

- खड्का, सृजना । २०७७ । इन्टरनेट न ल्यापटप अनलाइन शिक्षाको गफ ! *अन्नपूर्ण सम्पूर्ण*, वैशाख २५-३१, पृ. २-४ ।
- खनाल, खगेन्द्रबहादुर । २०७७ । टेलिअनलाइन गुरुमन्त्र होइन । *गोरखापत्र*, असार २ । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-06-16-16570> मा उपलब्ध; असार २, २०७७ मा हेरिएको ।
- खनाल, शिशिर । २०७७ । प्रविधिमा समान पहुँच । *हिमालखबर*, कात्तिक ९ । www.himalkhabar.com/news/119747 मा उपलब्ध; कात्तिक ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- गहतराज, रूपा । २०७७ । स्कूल नखुलेपछि छोराछोरीसहित भारत । *कान्तिपुर*, कात्तिक २३ । <https://ekantipur.com/news/2020/11/08/16048007622152859.html> मा उपलब्ध; कात्तिक २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- गैरे, तारा । २०७७ । शिक्षण र सिकाइको वैकल्पिक विधि 'अनलाइन शिक्षा' । *सेतोपाटी*, वैशाख २९ । www.setopati.com/blog/206012 मा उपलब्ध; जेठ ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- गैरे, तारा । २०७७ । अनलाइन शिक्षा : शिक्षणको वैकल्पिक विधि । *अनलाइनखबर*, जेठ २ । www.onlinekhabar.com/2020/05/864168 मा उपलब्ध; जेठ २, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । रेडियो र टेलिभिजनबाट पढाउन कठिन । असार ३ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-17-16641> मा उपलब्ध; असार ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । अनलाइन शिक्षा तथा सिकाइ (सम्पादकीय) । मंसिर १९ । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-12-04-27664> मा उपलब्ध; मंसिर १९, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, गोकर्ण । २०७७ । कोरोनाले खोस्दै सुनीलको पढ्ने सपना । *कान्तिपुर*, जेठ ३२, पृ. ११ ।
- गौतम, जयराम । २०७७ । भर्चुअल पठनपाठनका अप्ठ्यारा । *कान्तिपुर*, वैशाख २२, पृ. ७ ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । घर फर्कन नसकेका विपन्न परिवारका विद्यार्थी पीडामा । *नयाँ पत्रिका*, वैशाख ८, पृ. २ ।

- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । अनलाइन कक्षा पढ्न डाँडा र चौर धाउँदै विद्यार्थी । *नयाँ पत्रिका*, वैशाख २६, पृ. ३ ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । भर्चुअल क्लास : निजी विद्यालयका २५ लाख विद्यार्थीका लागि समेत कठिन सामुदायिक विद्यालयका ५६ लाख विद्यार्थी त बहसबाहिरै । *नयाँ पत्रिका*, जेठ २२, पृ. १-२ ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । प्रधानमन्त्रीले जिम्मा लिएकै बालबालिकासँग छैन रेडियोको पहुँच : विपन्नलाई प्रविधि पुऱ्याउने अवसर गुमाउँदै सरकार । *नयाँ पत्रिका*, असार २ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/45462/2020-06-16 मा उपलब्ध; असार २, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । ९० लाख विद्यार्थीको भविष्य अन्योलमा । *नयाँ पत्रिका*, असार १२ । [www.nayapatrikadaily.com/news-de\]tails/46121/2020-06-26](http://www.nayapatrikadaily.com/news-de]tails/46121/2020-06-26) मा उपलब्ध; असार १२, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । कोभिड संकटमा वैकल्पिक शैक्षिक गतिविधिलाई प्राथमिकता, तर माविमै छैन इन्टरनेट सुविधा । *नयाँ पत्रिका*, मंसिर ६ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/55148/2020-11-21 मा उपलब्ध; मंसिर ६, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । अपांगता भएका ७० हजार विद्यार्थीलाई वैकल्पिक अध्ययनमा सहभागी हुनै समस्या । *नयाँ पत्रिका*, पुस २ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/56736/2020-12-17 मा उपलब्ध; पुस २, २०७७ मा हेरिएको ।
- घिमिरे, लक्ष्मण । २०७७ । टेलिभिजन र फेसबुकबाटै पढाइ । *नागरिक*, वैशाख ७, पृ. ३ ।
- जोशी, पुष्पराज । २०७७ । सहरमा अनलाइन, गाउँमा अफलाइन । *नागरिक*, कात्तिक १ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/363751-1602904543.html> मा उपलब्ध; कात्तिक १, २०७७ मा हेरिएको ।
- जोशी, यलु । २०७७ । अनलाइन कक्षा : अभिभावक र स-साना बालबालिका दुवैलाई सास्ती । *गोरखापत्र*, असोज १३ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-09-29-23663> मा उपलब्ध; असोज १३, २०७७ मा हेरिएको ।

- ढकाल, अनिल । २०७७ । बिरानो भयो विद्यालय । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, कात्तिक १८ । <http://annapurnapost.com/news/169332> मा उपलब्ध; कात्तिक १८, २०७७ मा हेरिएको ।
- ढकाल, इन्जु । २०७७ । अझै १६ लाख बालबालिका विद्यालय बाहिर । *शिक्षा पत्र*, भदौ ३० । <https://shikshapatra.com/2020/09/14/87404> मा उपलब्ध; भदौ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- ढकाल, विन्दु अधिकारी । २०७७ । भर्चुअल पढाइ । *कान्तिपुर*, मंसिर ३ । <https://ekantipur.com/opinion/2020/11/18/16056715812463895.html> मा उपलब्ध; मंसिर ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- ढुंगाना, पिपला । २०७७ । अनलाइन कक्षाको संभाव्यता र प्रभावकारितामा प्रश्न । *सेतोपाटी*, जेठ २९ । www.setopati.com/blog/208747 मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- तामाङ, नरजन । २०७७ । सुगमका बालबालिका अनलाइनमा व्यस्त, दुर्गमका धुलोमाटोमा मस्त । *नयाँ पत्रिका*, असार १२ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/46183/2020-06-26 मा उपलब्ध; असार १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- तिमिल्सिना, सुरेश । २०७७ । नेपालमा अनलाइन शिक्षा कति सान्दर्भिक ? *सेतोपाटी*, वैशाख १७ । www.setopati.com/blog/205119 मा उपलब्ध; वैशाख २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- थापा, दिनेशकुमार । २०७७ । प्रकोपमा विद्यालय शिक्षा । *गोरखापत्र*, भदौ १५ । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-08-31-21614> मा उपलब्ध; भदौ १५, २०७७ मा हेरिएको ।
- थापा, लोकबन्धु । २०७७ । कोभिड-१९ को विद्यालय शिक्षामा प्रभाव । *एजुकेशनपाटी*, असार १ । <https://educationpati.com/lokbandhu-thapa/> मा उपलब्ध; असार २, २०७७ मा हेरिएको ।
- दाहाल, हिमाल । २०७७ । उपयुक्त इन्टरनेट शिक्षाका लागि पैसा । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, वैशाख १८, पृ. ३ ।
- देवकोटा, नारायणी । २०७७ । अनलाइन शिक्षण : केही रहर, केही बाध्यता । *कान्तिपुर*, वैशाख १०, पृ. ७ ।

- नयाँ पत्रिका । २०७७ । कोभिडले निम्त्याएका शैक्षिक समस्या समाधानका विकल्प ।
असार ११ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/46055/2020-06-25
मा उपलब्ध; असार ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- नयाँ पत्रिका । २०७७ । पठनपाठनको वैकल्पिक विधि छनोटमा अलमल । असोज
११ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/51946/2020-09-27 मा
उपलब्ध; असोज ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- नागरिक । २०७७ । सिकाइमा लैंगिक विभेद (सम्पादकीय) । भदौ ३ । [https://
nagariknews.nagariknetwork.com/editorial/310771-1597814508.html](https://nagariknews.nagariknetwork.com/editorial/310771-1597814508.html)
मा उपलब्ध; भदौ ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- नेपाल, शुभेच्छा । २०७७ । म, लकडाउन र अनलाइन कक्षा । सेतोपाटी, वैशाख २८ ।
www.setopati.com/blog/205883 मा उपलब्ध; जेठ ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- न्यौपाने, जीवन । २०७७ । बदलिँदो समयसँगै आएका सिकाइ सन्दर्भका अनुत्तरित प्रश्न ।
एडुखबर, जेठ १९ । www.edukhabar.com/news/14732 मा उपलब्ध; जेठ
२७, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । कोरोना कहर : कक्षा छोड्ने दर बढ्न सक्ने । गोरखापत्र,
वैशाख १७ । <http://gorkhapatraonline.com/mainnews/2020-04-29-13332>
मा उपलब्ध; वैशाख १७, २०७६ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । प्रभावकारी बनेन अनलाइन शिक्षा । गोरखापत्र, असार
२६ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-07-10-18158> मा
उपलब्ध; असार २६, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । सिकाइमा अनलाइन प्रभावकारी । गोरखापत्र, असोज
३० । <https://gorkhapatraonline.com/mainnews/2020-10-16-24810> मा
उपलब्ध; असोज ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । कक्षा छाड्ने दर बढ्न सक्ने । गोरखापत्र, कात्तिक २६ ।
<https://gorkhapatraonline.com/education/2020-11-11-26347> मा उपलब्ध;
कात्तिक २६, २०७७ मा हेरिएको ।

- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । कक्षा छाड्ने प्रवृत्ति चुनौतीपूर्ण । *गोरखापत्र*, पुस १५ ।
<https://gorkhapatraonline.com/education/2020-12-30-29297> मा उपलब्ध;
पुस १५, २०७७ मा हेरिएको ।
- पाण्डे, मिलन । २०७७ । अनलाइन कक्षाको आतंक । *नयाँ पत्रिका*, जेठ २, पृ. ५ ।
- पौडेल, सन्जु । २०७७ । पढाइबाट टाढिँदै विद्यार्थी । *कान्तिपुर*, भदौ १२ । <https://ekantipur.com/news/2020/08/28/159857986946791062.html> मा उपलब्ध; भदौ १२, २०७७ मा हेरिएको ।
- पौडेल, सन्जु, गिरुप्रसाद भण्डारी र मनोज पौडेल । २०७७ । भर्चुअल प्रभावकारी नभएपछि टोल कक्षा । *कान्तिपुर*, असोज ९ । <https://ekantipur.com/news/2020/09/24/160091236588725964.html> मा उपलब्ध; असोज ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- भट्ट, भीमदेव । २०७७ । शिक्षामा कोरोना कहर । *गोरखापत्र*, भदौ २४ । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-09-09-22222> मा उपलब्ध; भदौ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- भट्ट, विशाल दत्त । २०७७ । अनलाइन क्लासको यथार्थता । *सेतोपाटी*, वैशाख २४ । www.setopati.com/blog/205601 मा उपलब्ध; जेठ ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- भट्टराई, महेश । २०७७ । म स्कूल जान चाहन्न । *एडुखबर*, वैशाख २४ । www.edukhabar.com/news/14666 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- भट्टराई, देवेन्द्र । २०७७ । अनलाइन पढाइ अर्थात् अर्को वर्ग-विभाजन । *कान्तिपुर*, वैशाख २३ । <https://ekantipur.com/bibidha/2020/05/05/158866449652188012.html> मा उपलब्ध; वैशाख २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- भट्टराई, महेश । २०७७ । ई-सिकाइ र सूचना कहर । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, असोज ९ । <http://annapurnapost.com/news/166959> मा उपलब्ध; असोज ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- भट्टराई, ज्ञानप्रसाद । २०७७ । 'ई-लर्निङ्ग' र विद्यालय शिक्षा । *एडुखबर*, जेठ २६ । www.edukhabar.com/news/14750 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- भुसाल, अर्जुनप्रकाश । २०७७ । अनलाइन शिक्षा र बालबालिका । *नागरिक*, वैशाख १९ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/news/128192/> मा उपलब्ध; वैशाख १९, २०७७ मा हेरिएको ।

- भुसाल, प्रेमनारायण । २०७७ । अनलाइन शिक्षा : सन्तुलन नभए प्रत्युत्पादक । *गोरखापत्र*, असार २० । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-07-04-17781> मा उपलब्ध; असार २०, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, गणेश । २०७७ । उपत्यका छाडेर गाउँमै पढ्ने तयारीमा विद्यार्थी । *कान्तिपुर*, जेठ ४ । <https://ekantipur.com/feature/2020/05/17/158972596671157611.html> मा उपलब्ध; जेठ ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, गणेश । २०७७ । अपांगता भएका विद्यार्थी सम्पर्कबाहिर । *कान्तिपुर*, मंसिर १७ । <https://ekantipur.com/news/2020/12/02/160687890491866198.html> मा उपलब्ध; मंसिर १७, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, ननुता । २०७७ । कति सम्भव छ बन्दाबन्दीमा अनलाइन कक्षा ? *हिमालखबर*, वैशाख १३ । www.himalkhabar.com/news/113439 मा उपलब्ध; जेठ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, ननुता । २०७७ । अनलाइन कक्षा बाध्यता कि नयाँ माध्यम ? *हिमालखबर*, असार १ । www.himalkhabar.com/news/115099 मा उपलब्ध; असार १, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, ननुता । २०७७ । प्रविधिमा असमान पहुँच : विद्यार्थीको ठूलो संख्या पढाइबाट वञ्चित । *हिमालखबर*, असार ३१ । www.himalkhabar.com/news/115982 मा उपलब्ध; असार ३१, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, ननुता । २०७७ । वैकल्पिक माध्यमबाटै शैक्षिक सत्र शुरू हुँदै, तर काठमाडौँ उपत्यकाकै विद्यार्थी सम्पर्कमा छैनन् । *हिमालखबर*, असोज १ । www.himalkhabar.com/news/118442 मा उपलब्ध; असोज १, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, वसन्ती । २०७७ । वैकल्पिक शिक्षा-प्रणालीमा मदन बाजे । *नागरिक*, भदौ ६ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/arts/313461-1598072195.html> मा उपलब्ध; भदौ ६, २०७७ मा हेरिएको ।
- रावल, मानदत्त । २०७७ । दुई महिनादेखि विद्यालय बन्द, ढुंगामाटो खेल्दै बालबालिका । *नयाँ पत्रिका*, जेठ २६, पृ. ३ ।

- रासस । २०७७ । दुर्गम क्षेत्रका बालबालिका विद्यालय शिक्षाबाट वञ्चित । जेठ १४ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-05-27-15158> मा उपलब्ध; जेठ १४, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । कोरोना कहरले दृष्टिविहीन विद्यार्थीको पढाइ नै रोकियो । असोज १५ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-10-01-23816> मा उपलब्ध; असोज १६, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । वैकल्पिक प्रणालीमा ६४ प्रतिशत विद्यार्थीको सिकाइ प्रभावहीन: अध्ययन । मंसिर १४ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-11-29-27363> मा उपलब्ध; मंसिर १४, २०७७ मा हेरिएको ।
- रेग्मी, विमला । २०७७ । दूरशिक्षाको दुर्दशा । *कान्तिपुर*, जेठ ४, पृ. ७ ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । अनलाइन पठनपाठनले बढाउँछ असमानताको खाडल । *नागरिक*, वैशाख २५, पृ. ३ ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । शिक्षामा वैकल्पिक सिकाइ, निजी खुसी, सामुदायिक दुःखी । *नागरिक*, जेठ २६ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/234551-1591583307.html> मा उपलब्ध; जेठ ३१, २०७७ मा हेरिएको ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । अनलाइन कक्षामा छात्रा न्यून । *नागरिक*, भदौ २, पृ. १/२ ।
- लवजू, नीरज । २०७७ । प्रभावकारिताको कसीमा अनलाइन कक्षा । *नागरिक*, असार २३ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/opinion/265621-1594096568.html> मा उपलब्ध; असार २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- लामिछाने, रमेश प्रसाद । २०७७ । सकसमा विद्यार्थी । *एडुखबर*, जेठ ५ । www.edukhabar.com/news/14694 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- विक, नवीन शिशिर । २०७७ । सहरमा अनलाइन कक्षा, गाउँमा टोल शिक्षा । *गोरखापत्र*, साउन २८ । <https://gorkhapatraonline.com/mustread/2020-08-12-20337> मा उपलब्ध; साउन २८, २०७७ मा हेरिएको ।
- शर्मा, देवराज । २०७७ । बन्दाबन्दीले बन्धक विद्यार्थीको भविष्यको निकास के ? *अनलाइनखबर*, भदौ ३० । www.onlinekhabar.com/2020/09/896413 मा उपलब्ध; भदौ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।

- शर्मा, नम्रता । २०७७ । आधा किशोरी विद्यालय नफर्कने जोखिममा । *कान्तिपुर*, साउन २५ । <https://ekantipur.com/opinion/2020/08/09/15969472094357055.html> मा उपलब्ध; साउन २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- शर्मा, लेखनाथ । २०७७ । अनलाइन शिक्षाले असमानता बढाउँछ । *नयाँ पत्रिका*, वैशाख २७, पृ. ३/४ ।
- शर्मा, श्याम, सुरेन्द्र सुवेदी, वन्दना जैन र वामदेव अधिकारी । २०७७ । संकटमा अनलाइन शिक्षाको औचित्य । *कान्तिपुर*, जेठ २३, पृ. ६ ।
- शाही, मधु । २०७७ । विद्यालय नखुलेपछि बिहेवारी ! *कान्तिपुर*, भदौ १० । <https://ekantipur.com/news/2020/08/26/159840792310637485.html> मा उपलब्ध; भदौ १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- श्रेष्ठ, राज । २०७७ । अनलाइन कक्षामा पहुँच । *गोरखापत्र*, जेठ ७ । <http://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-05-20-14712> मा उपलब्ध; जेठ ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- श्रेष्ठ, युवराज । २०७७ । सरकारले भनेको छ-अनलाइनमा पढ्नु, विद्यार्थी बुझ्दै बुझ्दैनन् पढाएको । *सेतोपाटी*, असोज १० । www.setopati.com/social/217889 मा उपलब्ध; असोज १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- सिलवाल, प्रकाश । २०७७ । वैकल्पिक सिकाइ : 'कालो बादलमा चाँदीको घेरा' । *गोरखापत्र*, असोज २४ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-10-10-24420> मा उपलब्ध; असोज २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- सुवेदी, रामप्रसाद । २०७७ । वैकल्पिक शिक्षाको नयाँ मोडेल । *नयाँ पत्रिका*, असोज ८ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/51744/2020-09-24 मा उपलब्ध; असोज ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- हमाल, मुना । २०७७ । विद्यालय नखुल्दा रोकियो पठनपाठन, वैकल्पिक माध्यमले काम गरेन । *गोरखापत्र*, असोज २५ । <https://gorkhapatraonline.com/featured/2020-10-11-24472> मा उपलब्ध; असोज २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- हिमालखबर । २०७७ । बालबालिकालाई अनलाइन शिक्षाको बोझ । जेठ १८ । www.himalkhabar.com/news/114602 मा उपलब्ध; जेठ १९, २०७७ मा हेरिएको ।

- Adhikari, Aditi. 2020. When the School Bells Don't Ring. *The Record Nepal*, May 2. Available at www.recordnepal.com/covid19/when-the-school-bells-dont-ring/; accessed May 6, 2020.
- Anand, Meera G. 2020. Online Classes: Bane or Boon? *The Himalayan Times*, November 3. Available at <https://thehimalayantimes.com/opinion/online-classes-bane-or-boon/>; accessed November 3, 2020.
- Aryal, Timothy. 2020. New Directive on Virtual Classes Draws Criticism from Across the Board. *The Kathmandu Post*, September 29. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/09/29/new-directive-on-virtual-classes-draws-criticism-from-across-the-board>; accessed September 29, 2020.
- Bajracharya, Srizu. 2020. Months into Virtual Learning, Parents Become more Involved with their Children's Education. *The Kathmandu Post*, November 4. Available at <https://kathmandupost.com/art-culture/2020/11/04/months-into-virtual-learning-parents-become-more-involved-with-their-children-s-education>; accessed November 4, 2020.
- Baral, Prakash. 2020. Schools in Baglung Find it Difficult to Implement Learning Facilitation Directive. *The Kathmandu Post*, September 30. Available at <https://kathmandupost.com/gandaki-province/2020/09/30/schools-in-baglung-find-it-difficult-to-implement-learning-facilitation-directive>; accessed September 30, 2020.
- Baral, Samiksha. 2020. Online Classes Come at the Cost of Eye Problems for Students. *The Kathmandu Post*, September 19. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/09/18/online-classes-come-at-the-cost-of-eye-problems-for-students>; accessed September 19, 2020.

- Ghimire, Binod. 2020. Digital Divide too Wide for Online Classes to Succeed in Nepal. *The Kathmandu Post*, May 28, p. 3.
- Ghimire, Binod. 2020. Online Classes May Lead to Fatigue, Psychological Problems, Experts Say. *The Kathmandu Post*, June 13, p. 3.
- Ghimire, Binod. 2020. Pandemic Could Affect School Retention and Enrolment Rates. *The Kathmandu Post*, July 7. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/07/07/pandemic-could-affect-school-retention-and-enrolment-rates>; accessed July 8, 2020.
- Ghimire, Binod. 2020. Pandemic Could Widen the Learning Achievement Between Students from Private and Public Schools, Educationists Warn. *The Kathmandu Post*, October 10. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/10/10/pandemic-could-widen-the-learning-achievement-between-students-from-private-and-public-schools-educationists-warn>; accessed October 10, 2020.
- Kafle, Dinesh. 2020. Is Online Teaching Really Worth it? *The Kathmandu Post*, May 4, p. 4.
- Maharjan, Harsha Man. 2020. Online School Education and Digital Literacy. *The Rising Nepal*, August 4. Available at <https://risingnepaldaily.com/opinion/online-school-education-and-digital-literacy>; accessed August 4, 2020.
- Ojha, Anup. 2020. Children From Low-income Working Class Families Can't Join Online Classes. *The Kathmandu Post*, June 9, p. 3.
- Phuyal, Komal. 2020. Teaching During Pandemic. *Republica*, March 15, p. 4.
- Pokharel, Kushal. 2020. Dilemma and Difficulty of Online Classes. *The Rising Nepal*, May 16. Available at <https://risingnepaldaily.com/opinion/dilemma-and-difficulty-of-online-classes>; accessed 16 May 2020.

- Poudel, Dixya. 2020. Girls' Education Must be a Priority. *The Rising Nepal*, September 30. Available at <https://risingnepaldaily.com/detour/girls-education-must-be-a-priority>; accessed September 30, 2020.
- Shrestha, Elisha. 2020. Gender Inequality in Education has Widened During Pandemic. *The Kathmandu Post*, August 26. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/08/26/gender-inequality-in-education-has-widened-during-pandemic>; accessed August 26, 2020.
- The Kathmandu Post. 2020. The Digital Divide (Editorial). May 28, p. 4.
- Wagle, Achyut. 2020. The Future of the Classroom is Online. *The Kathmandu Post*, September 14. Available at <https://kathmandupost.com/columns/2020/09/14/the-future-of-the-classroom-is-online>; accessed September 15, 2020.

अनलाइन कक्षा, शुल्क र निजी विद्यालयको विवाद

- अधिकारी, समिक्षा । २०७७ । अहिले स्कूलले शुल्क मागे नतिर्नु । *सेतोपाटी*, जेठ ८ । www.setopati.com/politics/206879 मा उपलब्ध; जेठ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनमोल, अमृता । २०७७ । विद्यार्थी भर्ना र शुल्क बुझाउन दबाब । *कान्तिपुर*, असोज १४ । <https://ekantipur.com/news/2020/09/30/160143002143911479.html> मा उपलब्ध; असोज १४, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । शिक्षा समितिको निर्देशन : शुल्क नलिनू, पठनपाठन नगराउनु । वैशाख २४ । www.onlinekhabar.com/2020/05/861483 मा उपलब्ध; वैशाख २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । लकडाउनका बेला अभिभावकसँग शुल्क उठाउँदैनौ : विद्यालय सञ्चालक । जेठ ९ । www.onlinekhabar.com/2020/05/866561 मा उपलब्ध; जेठ ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । 'ग्रिन जोन'मा १५ असारभित्र विद्यालय खोल्न माग । जेठ २५ । www.onlinekhabar.com/2020/06/870969 मा उपलब्ध; जेठ २५, २०७७ मा हेरिएको ।

- अनलाइनखबर । २०७७ । नेकपाको विद्यार्थी संगठनले भन्यो : निजी विद्यालयको शुल्क नतिर्नु । असार ८ । www.onlinekhabar.com/2020/06/875454 मा उपलब्ध; असार ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । विद्यालय सञ्चालकको गुनासो- महामारीका बेला सरकार अभिभावक बन्न सकेन । असार १० । www.onlinekhabar.com/2020/06/875901 मा उपलब्ध; असार १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । निजी विद्यालयलाई प्याब्सनले भन्यो : चोरबाटोबाट शुल्क नउठाउनु । असार १९ । www.onlinekhabar.com/2020/07/878648 मा उपलब्ध; असार १९, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । लकडाउनमा शुल्क लिने विद्यालयमा विप्लव समूहको कालो ब्यानर । असार २३ । www.onlinekhabar.com/2020/07/879741 मा उपलब्ध; असार २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । साउनदेखि विद्यार्थी भर्ना गर्न पाउनुपर्ने निजी विद्यालयहरूको माग । असार २६ । www.onlinekhabar.com/2020/07/880746 मा उपलब्ध; असार २६, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । वैशाखदेखिको तलव सरकारले व्यहोर्नुपर्ने बोर्डिङका शिक्षकको माग । साउन ७ । www.onlinekhabar.com/2020/07/883748 मा उपलब्ध; साउन ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । अनलाइन कक्षाको शुल्क लिन बोर्डिङ स्कूललाई सरकारको अनुमति । भदौ २५ । www.onlinekhabar.com/2020/09/895311 मा उपलब्ध; भदौ २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । विद्यालय तहमा अनलाइन शुल्क लिनु असंवैधानिक । भदौ २९ । www.onlinekhabar.com/2020/09/896333 मा उपलब्ध; भदौ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । बोर्डिङ स्कूलका तीन हजार शिक्षक बेरोजगार । असोज ३ । www.onlinekhabar.com/2020/09/897606 मा उपलब्ध; असोज ३, २०७७ मा हेरिएको ।

- अनलाइनखबर । २०७७ । अनलाइन कक्षाको नाममा शुल्क नउठाउन नेविसंघको माग । असोज १४ । www.onlinekhabar.com/2020/09/900108 मा उपलब्ध; असोज १५, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । अभिभावकसँग शुल्क उठाउँछन्, शिक्षकलाई तलव दिँदैनन् । असोज २५ । www.onlinekhabar.com/2020/10/902523 मा उपलब्ध; असोज २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । शुल्क विवादपछि १२ कक्षाका विद्यार्थी प्रहरी थुनामा । मंसिर ८ । www.onlinekhabar.com/2020/11/910933 मा उपलब्ध; मंसिर ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- अन्नपूर्ण पोस्ट । २०७७ । निजी विद्यालयमा भोलिदेखि अनलाइन कक्षा बन्द, शिक्षकलाई बेतलबी बिदा । असार ३१ । <http://annapurnapost.com/news/161318> मा उपलब्ध; असार ३१, २०७७ मा हेरिएको ।
- अन्नपूर्ण पोस्ट । २०७७ । विद्यालयको शुल्क व्यवस्थापन । असोज ५ । <http://annapurnapost.com/news/166715> मा उपलब्ध; असोज ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- एडुखबर । २०७७ । निजी श्रोतका शिक्षकको पारिश्रमिक भुक्तानी र करार निरन्तरता दिन पत्राचार । कात्तिक ३ । www.edukhabar.com/news/14987 मा उपलब्ध; कात्तिक ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७७ । निजी स्कूलमाथि नैतिक प्रश्न (सम्पादकीय) । असार १० । <https://ekantipur.com/opinion/2020/06/24/159297149930052889.html> मा उपलब्ध; असार १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- कान्तिपुर । २०७७ । विद्यालयको इमानमा प्रश्न (सम्पादकीय) । भदौ ३ । <https://ekantipur.com/opinion/2020/08/19/159780196267933092.html> मा उपलब्ध; भदौ ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । लकडाउनमा शुल्क बुझाउन ताकेता । कान्तिपुर, जेठ ८, पृ. ३ ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । निजी विद्यालयलाई शुल्क उठाउनै हतारो । कान्तिपुर, जेठ २२, पृ. ३ ।

- कैनी, सुदीप । २०७७ । शिक्षण संस्था सञ्चालन नभएको समयको शुल्क नलिन मन्त्रालयको निर्देशन । *कान्तिपुर*, असार ८ । <https://ekantipur.com/news/2020/06/22/159284107713659508.html> मा उपलब्ध; असार ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । कक्षा ११ मा नयाँ पाठ्यक्रम : निजी विद्यालयले संकाय प्रणालीमै भर्ना खोले । *कान्तिपुर*, भदौ ४ । <https://ekantipur.com/news/2020/08/20/159788368489369707.html> मा उपलब्ध; भदौ ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । निजी विद्यालयका ३ हजार शिक्षकले जागिर गुमाए । *कान्तिपुर*, भदौ २५, पृ. ५ ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । निजी विद्यालयले अनलाइन कक्षाको शुल्क लिन पाउने । *कान्तिपुर*, भदौ २९ । <https://ekantipur.com/news/2020/09/14/160004988827252872.html> मा उपलब्ध; भदौ २९, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । शिक्षा पढाउन पाइने, शुल्क लिन नपाइने । वैशाख २९ । <http://gorkhapatraonline.com/education/2020-05-11-14108> मा उपलब्ध; वैशाख २९, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । शिक्षण शुल्कबारे सरकारको ध्यानाकर्षण । असार ९ । <https://gorkhapatraonline.com/national/2020-06-23-17045> मा उपलब्ध; असार ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । निजी विद्यालयका ९५ प्रतिशत शिक्षक-कर्मचारीले ६ महिनादेखि पाएनन् तलव । *नयाँ पत्रिका*, असोज ५ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/51563/2020-09-21 मा उपलब्ध; असोज ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । निजी स्कूल र अभिभावकबीचको शुल्क विवाद राष्ट्रपति कार्यालयसम्म पुग्यो । *नयाँ पत्रिका*, कात्तिक २ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/53250/2020-10-18 मा उपलब्ध; कात्तिक २, २०७७ मा हेरिएको ।
- ढकाल, ईश्वरराज । २०७७ । प्याब्सन र एनप्याब्सनको चेतावनी : ऐक्यवद्धता जाहेर नगर्ने विद्यालयलाई व्यावसायिक बहिष्कार । *नेपाल समाचारपत्र*, साउन १ । www.newsofnepal.com/2020/07/16/336279/ मा उपलब्ध; भदौ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।

नयाँ पत्रिका । २०७७ । सहुलियत दिन निजी विद्यालयको माग । जेठ १०, पृ. २ ।

नयाँ पत्रिका । २०७७ । निजी विद्यालयका अभिभावक आन्दोलित । असोज ३० ।

www.nayapatrikadaily.com/news-details/53174/2020-10-16 मा उपलब्ध;
असोज ३०, २०७७ मा हेरिएको ।

नयाँ पत्रिका । २०७७ । महानगरमै भएन अनलाइन कक्षाको शुल्क निर्धारण । कात्तिक

१९ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/54173/2020-11-04 मा
उपलब्ध; कात्तिक १९, २०७७ मा हेरिएको ।

नागरिक । २०७७ । निजी विद्यालयका शिक्षक-कर्मचारी आन्दोलित । असार २० । [https://](https://nagariknews.nagariknetwork.com/social-affairs/262921-1593841168.html)

[nagariknews.nagariknetwork.com/social-affairs/262921-1593841168.](https://nagariknews.nagariknetwork.com/social-affairs/262921-1593841168.html)
html मा उपलब्ध; असार २०, २०७७ मा हेरिएको ।

पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । दुई लाख शिक्षक तलवबाट वञ्चित । गोरखापत्र, असार

७ । <https://gorkhapatraonline.com/mainnews/2020-06-21-16907> मा
उपलब्ध; असार ७, २०७७ मा हेरिएको ।

पराजुली, वसन्त । २०७७ । निजी स्रोतका २८ हजार शिक्षक तलवबाट वञ्चित । गोरखापत्र,

असोज २५ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-10-11-24442>
मा उपलब्ध; असोज २५, २०७७ मा हेरिएको ।

पाण्डे, सूर्यप्रसाद । २०७६ । देलान् त निजी स्कूलले शुल्क फिर्ता । अन्नपूर्ण पोस्ट,

चैत १९, पृ. ३ ।

पाण्डे, सूर्यप्रसाद । २०७७ । निजी विद्यालय : विद्यार्थी अलमल्याउँदै, शुल्क असुल्दै ।

अन्नपूर्ण पोस्ट, असोज ४ । <http://annapurnapost.com/news/166640> मा
उपलब्ध; असोज ४, २०७७ मा हेरिएको ।

भुसाल, प्रेमनारायण । २०७७ । दुई लाख शिक्षकमाथि अत्याचार । नागरिक, असार २४ । [https://](https://nagariknews.nagariknetwork.com/opinion/266521-1594183958.html)

nagariknews.nagariknetwork.com/opinion/266521-1594183958.html
मा उपलब्ध; असार २४, २०७७ मा हेरिएको ।

भुसाल, प्रेमनारायण । २०७७ । शिक्षकप्रति सरकारको दायित्व छैन ? अन्नपूर्ण पोस्ट,

साउन २ । <http://annapurnapost.com/news/161436> मा उपलब्ध; साउन २,
२०७७ मा हेरिएको ।

- मगर, सन्त गाहा । २०७७ । विद्यालयमा झार उम्रियो, २२ सय निजी विद्यालय बन्द हुने ! *अनलाइनखबर*, भदौ १९ । www.onlinekhabar.com/2020/09/894122 मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, दमन । २०७७ । कोरोना कहर : सकसमा व्यावसायिक शिक्षा । *नागरिक*, असोज २३ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/357921-1602246080.html> मा उपलब्ध; असोज २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, नुतना । २०७७ । शुल्क लिन अनलाइन कक्षा चलाइएको होइन । *हिमालखबर*, जेठ ९ । www.himalkhabar.com/news/114319 मा उपलब्ध; जेठ १२, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, ननुता । २०७७ । निजी विद्यालयको शुल्क विवाद : अनलाइन कक्षामा यातायात समेतको शुल्क मागिएको भन्दै अभिभावक आन्दोलित । *हिमालखबर*, कात्तिक ४ । www.himalkhabar.com/news/119659 मा उपलब्ध; कात्तिक ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । तत्काल अनलाइन कक्षा सुचारू गर्न माग । साउन ३ । www.setopati.com/social/211592 मा उपलब्ध; साउन ३, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । निजी विद्यालयमा अनलाइन कक्षा पुनः सञ्चालन । साउन ८ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-07-23-19029> मा उपलब्ध; साउन ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । लकडाउनको शुल्क बुझाउन निजी विद्यालयको ताकेता । *नागरिक*, जेठ ११, पृ. ३
- रौनियार, रूबी । २०७७ । तलव नदिए आत्मदाह गर्ने निजी विद्यालयका शिक्षकको चेतावनी । *नागरिक*, असार ३१ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/275061-1594828520.html> मा उपलब्ध; असार ३१, २०७७ मा हेरिएको ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । शुल्कमा निजी विद्यालयको मनपरी । *नागरिक*, भदौ २७ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/332821-1599874127.html> मा उपलब्ध; भदौ २७, २०७७ मा हेरिएको ।

- शर्मा, टोपराज । २०७७ । रूपन्देहीमा शुल्क बुझाउन निजी विद्यालयको ताकेता । *अनलाइनखबर*, भदौ १७ । www.onlinekhabar.com/2020/09/893496 मा उपलब्ध; भदौ १७, २०७७ मा हेरिएको ।
- श्रेष्ठ, सन्देश । २०७७ । शैक्षिक शुल्कमा मनोमानी अन्त्य गर्न नागरिक समाज पोखराको माग । *नागरिक*, असोज २ । https://nagariknews.nagariknetwork.com/social-affairs/338621-1600422320.html?click_from=just_in मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७७ । जेठ ११ देखि निजी विद्यालय भर्ना । जेठ १६ । www.setopati.com/social/207634 मा उपलब्ध; जेठ १६, २०७७ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७७ । बोर्डिङ सञ्चालकहरूले भने - लकडाउनका बेला पनि पढाएका छाँ, शुल्क तिर्नु । असार ७ । www.setopati.com/social/209526 मा उपलब्ध; असार ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७७ । शिक्षा मन्त्रालयले निजी विद्यालयहरूलाई भन्यो - अनलाइन क्लास बन्द नगर्नु । साउन ५ । www.setopati.com/social/211726 मा उपलब्ध; साउन ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- क्षेत्री, आकाश । २०७७ । अनलाइन कक्षा चलन नदिनु अपराध । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, जेठ १२, पृ. ३ ।
- ज्वाली, हरि । २०७७ । प्याब्सन आन्दोलनको तरंग र समाधान । *सेतोपाटी*, साउन ४ । www.setopati.com/blog/211654 मा उपलब्ध; साउन ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- Ghimire, Binod. 2020. Educationists Say Private Investment in Education Sector will Only Make Schools More Expensive. *The Kathmandu Post*, May 24, p. 3.
- Ghimire, Binod. 2020. Private Schools to Lobby Government to Resume Classes Next Month. *The Kathmandu Post*, June 7, p. 3.
- Ghimire, Binod. 2020. Defying Government's Directives and Parliamentary Committee's Order, Private Schools Ask Parents to Pay Tuition Fees. *The Kathmandu Post*, June 23. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/06/23/defying-government->

- s-directives-and-parliamentary-committee-s-order-private-schools-ask-parents-to-pay-tuition-fees; accessed June 23, 2020.
- Ghimire, Binod. 2020. Private Schools Threaten to Discontinue Online Classes if they are not Allowed to Charge Tuition Fees. *The Kathmandu Post*, July 2. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/07/02/private-schools-threaten-to-discontinue-online-classes-if-they-are-not-allowed-to-charge-tuition-fees>; accessed July 2, 2020.
- Ghimire, Binod. 2020. Bagmati Province Proposes Converting Private Schools into Trusts and Cooperatives. *The Kathmandu Post*, September 4. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/09/04/bagmati-province-proposes-converting-private-schools-into-trusts-and-cooperatives>; accessed September 5, 2020.
- Lama, Tsering Ngodup. 2020. Schools can't Pay Teacher Salaries as they are not Allowed to Collect Fees. *The Kathmandu Post*, August 20. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/08/20/schools-can-t-pay-teacher-salaries-as-they-are-not-allowed-to-collect-fees>; accessed August 20, 2020.
- Pokharel, Kushal. 2020. Private Schools' Lockdown Fees Demand. *The Rising Nepal*, June 27. Available at <https://risingnepaldaily.com/opinion/private-schools-lockdown-fees-demand>; accessed June 27, 2020.
- Rauniyar, Mohit. 2020. Supporting Teachers During Covid-19. *The Record Nepal*, July 27. Available at www.recordnepal.com/perspective/opinions/supporting-teachers-during-covid-19/; accessed July 27, 2020.

सरकारी विद्यालय, शिक्षक र वैकल्पिक कक्षा

- अनलाइनखबर । २०७७ । वीरगञ्ज र काठमाडौँलाई हेरेर गाउँको पढाइ नरोको । भदौ २२ । www.onlinekhabar.com/2020/09/894643 मा उपलब्ध; भदौ २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । ललितपुरका ११५ विद्यार्थी र शिक्षकले पाए शिक्षा उपहार । असोज ५ । www.onlinekhabar.com/2020/09/898104 मा उपलब्ध; असोज ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- अनलाइनखबर । २०७७ । टोलमै पुगेर विद्यार्थी पढाउँदै सामुदायिक विद्यालय । असोज १० । www.onlinekhabar.com/2020/09/899117 मा उपलब्ध; असोज १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- ओली, ताराप्रसाद । २०७७ । शिक्षकको हाजिरीमाथिको राजनीति : काहीं नभएको जान्ना हाँडीगाउँमा । *अनलाइनखबर*, भदौ ४ । www.onlinekhabar.com/2020/08/890677 मा उपलब्ध; भदौ ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- एजुकेशनपाटी । २०७७ । हुम्लाका शिक्षकले दशैँमा पनि तलव पाएनन् । कात्तिक १७ । <https://educationpati.com/rtry7/> मा उपलब्ध; कात्तिक १७, २०७७ मा हेरिएको ।
- एडुखबर । २०७७ । वैकल्पिक उपाय नखोजी सुखै छैन, गर्ने अरूले हैन शिक्षकले नै हो । जेठ १२ । www.edukhabar.com/news/14708 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- एडुखबर । २०७७ । अहिलेलाई शैली बदलौँ : एक दिन उसैगरी जुट्नु छ, डट्नु छ । जेठ २७ । www.edukhabar.com/news/14607 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- एडुखबर । २०७७ । संकट सकिए पछि पढाउँला भनेर बस्ने की, अवसरमा बदल्न तयार हुने ? जेठ २७ । www.edukhabar.com/news/14695 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- एडुखबर । २०७७ । शिक्षकलाई तत्काल शैक्षिक गतिविधिमा संलग्न गराऊ (सम्पादकीय) । भदौ ५ । www.edukhabar.com/news/14900 मा उपलब्ध; भदौ ९, २०७७ मा हेरिएको ।

- कठायत, चाँदनी । २०७७ । हिमाली विद्यालयमा कोरोना कहर : ३ महिनामा कति पढेर परीक्षा दिने ? *कान्तिपुर*, कात्तिक १३ । <https://ekantipur.com/news/2020/10/29/160393773619523565.html> मा उपलब्ध; कात्तिक १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- कमली, शान्ता । २०७७ । शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकबीच छैन समन्वय । *नयाँ पत्रिका*, जेठ २६, पृ. ३ ।
- कामती, सुरेन्द्रकुमार । २०७७ । सामुदायिक विद्यालयसँग छैन नयाँ योजना । *नयाँ पत्रिका*, जेठ २६, पृ. ३ ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । सामुदायिकमा वैकल्पिक कक्षाको तरखर । *कान्तिपुर*, जेठ २८, पृ. ११ ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । शिक्षक सक्रिय नहुँदा वैकल्पिक कक्षा प्रभावहीन । *कान्तिपुर*, भदौ २ । <https://ekantipur.com/news/2020/08/18/159771736539144350.html> मा उपलब्ध; भदौ २, २०७७ मा हेरिएको ।
- कोइराला, विद्यानाथ । २०७७ । रोबोटलाई जित्ने कि शिक्षण पेसा छाड्ने ? *नयाँ पत्रिका*, वैशाख २७, पृ. ३/४ ।
- कोइराला, विद्यानाथ । २०७७ । शिक्षकलाई निदाएर बस्न दिनु भएन । *अन्नपूर्ण सम्पूर्ण*, वैशाख २५-३१, पृ. ४ ।
- गौतम, आनन्द । २०७७ । डराई-डराई स्कूल । *कान्तिपुर*, असोज ७ । <https://ekantipur.com/news/2020/09/23/16008263267491520.html> मा उपलब्ध; असोज ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । आधा विद्यार्थी फर्किने अनिश्चित, संकटमा उपत्यकाका सामुदायिक विद्यालय । *नयाँ पत्रिका*, भदौ २८ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/51064/2020-09-13 मा उपलब्ध; भदौ २८, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । छ महिनापछि खुल्न थाले विद्यालय (भिडियो रिपोर्ट) । *नयाँ पत्रिका*, असोज १६ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/52305/2020-10-02 मा उपलब्ध; असोज १६, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, हरि । २०७७ । कोरोनाका कारण रोजगारी गुमाएकालाई पुनः नियुक्ति । *कान्तिपुर*, मंसिर २ । <https://ekantipur.com/pradesh-6/2020/11/17/160561232246415450.html> मा उपलब्ध; मंसिर २, २०७७ मा हेरिएको ।

- थापा, बेलिना । २०७७ । सुरक्षा मापदण्ड पालना गर्दै विद्यालयमा पठनपाठन शुरू । *गोरखापत्र*, असोज ९ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-09-25-23363> मा उपलब्ध; असोज ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- धिमाल, आर्यन । २०७७ । छ महिनापछि विद्यालय खुल्दा विद्यार्थी फुरुंग । *अनलाइनखबर*, असोज १२ । www.onlinekhabar.com/2020/09/899657 मा उपलब्ध; असोज १२, २०७७ मा हेरिएको ।
- नयाँ पत्रिका । २०७७ । विद्यालयका नयाँ तस्विर । असोज १७ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/52350/2020-10-03 मा उपलब्ध; असोज १७, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । घरमै बसेर निरन्तर अध्ययन । *गोरखापत्र*, असार १ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-15-16496> मा उपलब्ध; असार १, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक घरदैलोमा पठाइँदै । *गोरखापत्र*, असोज ८ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-09-24-23249> मा उपलब्ध; असोज ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- पन्त, डीआर । २०७७ । पढेकै बिर्सन थाले बालबालिका । *कान्तिपुर*, असोज १६ । <https://ekantipur.com/news/2020/10/02/160160817593738452.html> मा उपलब्ध; असोज १६, २०७७ मा हेरिएको ।
- पोखरेल, प्रशान्न । २०७७ । कोरोनाका कारण गयो काठमाडौँकै सरकारी स्कूलका ३६ जनाको जागिर । *सेतोपाटी*, वैशाख २९ । www.setopati.com/social/206011 मा उपलब्ध; वैशाख ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- पौडेल, नगेन्द्रराज । २०७७ । के शिक्षक हेपिने वर्ग नै हुन् ? *एजुकेशनपाटी*, भदौ ७ । <https://educationpati.com/is-the-teacher-the-only-class/> मा उपलब्ध; भदौ ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- भट्टराई, टीका । २०७७ । बढ्दो बन्दाबन्दीमा शिक्षा । *कान्तिपुर*, वैशाख २२, पृ. ७ ।
- भट्टराई, रवीन्द्र र ईशान कार्की । २०७६ । लकडाउनमा शिक्षक, अभिभावक र विद्यार्थीको दिनचर्या । *सेतोपाटी*, वैशाख १२ । www.setopati.com/opinion/204701 मा उपलब्ध; वैशाख १६, २०७६ मा हेरिएको ।

- भुसाल, प्रेमनारायण । २०७७ । के प्रविधि शिक्षकको विकल्प हुनसक्छ ? *हिमालखबर*, जेठ २० । www.himalkhabar.com/news/114692 मा उपलब्ध; जेठ २०, २०७७ मा हेरिएको ।
- भुसाल, हरिप्रसाद । २०७७ । शिक्षा सुधार्न शिक्षक सुधारौं । *नयाँ पत्रिका*, असोज १३ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/52091/2020-09-29 मा उपलब्ध; असोज १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- मगर, सन्त गाहा । २०७७ । सामुदायिक विद्यालय : अनलाइन कक्षा छ, पढाइ छैन । *अनलाइनखबर*, भदौ १७ । www.onlinekhabar.com/2020/09/893406 मा उपलब्ध; भदौ १७, २०७७ मा हेरिएको ।
- मिजार, चित्र । २०७७ । सिन्धुपाल्चोकमा धमाधम बन्द हुन थाले सामुदायिक विद्यालय । *गोरखापत्र*, असोज २३ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-10-09-24353> मा उपलब्ध; असोज २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, गणेश । २०७७ । अनलाइन पढाउन नमान्नेलाई हटाउने तयारी । *कान्तिपुर*, पुस ७ । <https://ekantipur.com/news/2020/12/22/160865383622267380.html> मा उपलब्ध; पुस ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, ननुता । २०७७ । शिक्षकहरूको अनुभव : आत्मरक्षा र संगीत प्रशिक्षण पनि अनलाइन । *हिमालखबर*, जेठ २८ । www.himalkhabar.com/news/114880 मा उपलब्ध; जेठ २८, २०७७ मा हेरिएको ।
- राजवंशी, अर्जुन । २०७७ । बन्दाबन्दीमा कम्प्युटर सिकदै शिक्षक । *कान्तिपुर*, भदौ १६ । <https://ekantipur.com/pradesh-1/2020/09/01/159894367275927773.html> मा उपलब्ध; भदौ १६, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । बन्दाबन्दीमा शिक्षकलाई अनलाइन तालिम । जेठ ८ । <http://gorkhapatraonline.com/education/2020-05-21-14794> मा उपलब्ध; जेठ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । अभिलेखीकरणका लागि घरदैलोमा शिक्षक । असोज ९ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-09-25-23352> मा उपलब्ध; असोज ९, २०७७ मा हेरिएको ।

- रासस । २०७७ । नौ महिनापछि खुले कालीकोटका सामुदायिक विद्यालय । मंसिर २२ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-12-07-27855> मा उपलब्ध; मंसिर २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- रिजाल, प्रकाश । २०७७ । शिक्षक, आरोप र ‘अनलाइन कक्षा’ । *एजुकेशनपाटी*, भदौ ७ । <https://educationpati.com/teachers-accusations-and-online-classes/> मा उपलब्ध; भदौ ९, २०७७ मा हेरिएको ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । निजी खुसी, सामुदायिक दुःखी । *नागरिक*, जेठ २१ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/228381-1591126007.html> मा उपलब्ध; जेठ ३१, २०७७ मा हेरिएको ।
- शर्मा, केशव । २०७७ । गलत नीतिको सिकार नबनोस् सरकारी विद्यालय । *नयाँ पत्रिका*, जेठ २८, पृ. ५ ।
- शर्मा, रमाकान्त । २०७७ । अनलाइन शिक्षक तालिम किन ? *नागरिक*, असोज १४ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/opinion/348871-1601441657.html> मा उपलब्ध; असोज १४, २०७७ मा हेरिएको ।
- शाह, अर्जुन । २०७७ । विद्यालय खुले, मास्क छैन । *कान्तिपुर*, असोज १३ । <https://ekantipur.com/news/2020/09/29/160134719286264391.html> मा उपलब्ध; असोज १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- सुकुपायो, राकेश । २०७७ । वैकल्पिक सिकाइ : शिक्षक र अभिभावकबीचको वार्ता । *एडुखबर*, असार २ । www.edukhabar.com/news/14772 मा उपलब्ध; असार २, २०७७ मा हेरिएको ।
- सुवेदी, रामप्रसाद । २०७७ । कोरोना कहर सामुदायिक विद्यालयका लागि अवसर बन्न सक्छ । *नयाँ पत्रिका*, जेठ २२, पृ. ५ ।
- Baral, Aditi. 2020. Govt Schools in Kathmandu Valley Ill-prepared to Prevent Spread of Coronavirus. *My Republica*, March 7, p. 4.

लकडाउन, एसईई परीक्षा र नतिजा मूल्यांकन

अनलाइनखबर । २०७७ । गगन थापाको प्रस्ताव : एसईई खारेज गरौं । वैशाख २४ ।

www.onlinekhabar.com/2020/05/861462 मा उपलब्ध; वैशाख २४, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । एसईई दिन नपाएका विद्यार्थीको शैक्षिक वर्ष खेर जाँदैन :

प्रधानमन्त्री । जेठ १२ । www.onlinekhabar.com/2020/05/867546 मा उपलब्ध; जेठ १२, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । निजी विद्यालयलाई निर्देशन : एसईईको अंक पठाउँदा तीन

वर्षको परीक्षाफल हेर्नु । असार १७ । www.onlinekhabar.com/2020/07/878130 मा उपलब्ध; असार १७, २०७७ मा हेरिएको ।

अनलाइनखबर । २०७७ । एसईईबारे शिक्षा मन्त्रालय अन्यालमा । पुस ८ । [www.](http://www.onlinekhabar.com/2020/12/918171)

[onlinekhabar.com/2020/12/918171](http://www.onlinekhabar.com/2020/12/918171) मा उपलब्ध; पुस ९, २०७७ मा हेरिएको ।

अन्नपूर्ण पोस्ट । २०७७ । एसईईको मापन ! (सम्पादकीय) । भदौ ३ । [http://](http://annapurnapost.com/news/164012)

annapurnapost.com/news/164012 मा उपलब्ध; भदौ ३, २०७७ मा हेरिएको ।

एडुखबर । २०७७ । एसईईको दीर्घकालिन व्यवस्थापन संघीय ऐनबाट, सहमतिका लागि

कानुनमा । जेठ ३० । www.edukhabar.com/news/14759 मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।

एडुखबर । २०७७ । नयाँ शिक्षा मन्त्री आएको ३ दिनमै निर्णय, पुरानै शैलीमा एसईई !

पुस १५ । www.edukhabar.com/news/15067 मा उपलब्ध; पुस १५, २०७७ मा हेरिएको ।

कान्तिपुर । २०७६ । एसईई निर्धारित तालिकामै । फागुन २४, पृ. २ ।

कान्तिपुर । २०७७ । एसईई हुन्छ, तयारीमै रहनुहोस्; शिक्षा मन्त्रालय । वैशाख २९,

पृ. ११ ।

कान्तिपुर । २०७७ । बहसमा एसईई (सम्पादकीय) । वैशाख २९, पृ. ६ ।

कान्तिपुर । २०७७ । लकडाउन खुकुलो, एसईई नहुने । जेठ २९, पृ. १ ।

कार्की, बाबुकाजी । २०७७ । जोखिममा एसईईको गरिमा । नागरिक, असार १४ । [https://](https://nagariknews.nagariknetwork.com/opinion/256621-1593324288.html)

nagariknews.nagariknetwork.com/opinion/256621-1593324288.html मा उपलब्ध; असार १४, २०७७ मा हेरिएको ।

- कैनी, सुदीप । २०७७ । कक्षा १०-१२ को परीक्षा सञ्चालन गर्न तीन विकल्प । *कान्तिपुर*,
वैशाख १७, पृ. २ ।
- कैनी, सुदीप । २०७७ । एसईई नतिजा आन्तरिक मूल्यांकनबाट । *कान्तिपुर*, जेठ ३०,
पृ. २ ।
- खड्का, सृजना । २०७७ । रातभरि करायो एसईई हरायो । *अन्नपूर्ण सम्पूर्ण*, असार
३ । <https://sampurnaweekly.com/news/3573> मा उपलब्ध; असार १२,
२०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । एसईईदेखि १२ कक्षासम्मका परीक्षा 'होम सेन्टर' मा गर्ने
तयारी । *नयाँ पत्रिका*, वैशाख ३, पृ. २ ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । एसईईदेखि १२ कक्षासम्म घरपायक परीक्षा केन्द्र बनाउन
विवरण माग । *नयाँ पत्रिका*, वैशाख ५, पृ. २ ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । एसईई परीक्षा नहुने, आन्तरिक मूल्यांकनकै आधारमा
ग्रेडसिट । *नयाँ पत्रिका*, जेठ २९, पृ. १ ।
- गौतम, गेहनाथ । २०७७ । एसईई परीक्षाको योग्यता प्रमाणीकरण । *गोरखापत्र*, जेठ ३२ ।
<https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-06-14-16440> मा उपलब्ध;
जेठ ३२, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, गेहनाथ । २०७७ । एसईई नतिजा र शैक्षिक सुधार । *गोरखापत्र*, भदौ ५ । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-08-21-20974> मा उपलब्ध; भदौ ५,
२०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । एसईईमा 'ए प्लस' दिन निजी विद्यालयलाई अभिभावकको
दबाब । *नयाँ पत्रिका*, जेठ ३० । [https://nayapatrikadaily.com/news-
details/45204/2020-06-12](https://nayapatrikadaily.com/news-details/45204/2020-06-12) मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- गौतम, भवानीश्वर । २०७७ । एसईईमा विद्यालयले मनपरी अंक दिएकाले परीक्षा
बोर्डले समग्र जिपिएको विवरण सार्वजनिक गरेन । *नयाँ पत्रिका*, भदौ २ । [www.
nayapatrikadaily.com/news-details/49442/2020-08-18](http://www.nayapatrikadaily.com/news-details/49442/2020-08-18) मा उपलब्ध; भदौ
२, २०७७ मा हेरिएको ।

- गौतम, विजय । २०७७ । आन्तरिक मूल्यांकनबाट एसईईको ग्रेडिङ्ग गरौं । *अनलाइनखबर*, वैशाख २९ । www.onlinekhabar.com/2020/05/862876 मा उपलब्ध; वैशाख २९, २०७७ मा हेरिएको ।
- ढुंगेल, दामोदर । २०७७ । आन्तरिक मूल्यांकनका जटिलताहरू । *नेपाल*, जेठ २९ । <https://nepalmag.com.np/opinion/2020/06/11/1591872112> मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- दाहाल, केशव । २०७७ । एसईईपछि अन्योलता : यो महामारीमा कुन विषय र कहाँ पढ्ने ? *नागरिक*, असोज ४ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/blog/340201-1600590811.html> मा उपलब्ध; असोज ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- दीक्षित (बस्नेत), शान्ता । २०७७ । एसईई परीक्षा अब कहिल्यै आवश्यक छैन । *सेतोपाटी*, जेठ ६ । www.setopati.com/opinion/206712 मा उपलब्ध; जेठ ६, २०७७ मा हेरिएको ।
- नयाँ पत्रिका । २०७७ । आन्तरिक मूल्यांकनका आधारमा एसईईको ग्रेड सिट दिन नमिल्ने । वैशाख २९, पृ. २ ।
- नागरिक । २०७७ । एसईईको खारेजी (सम्पादकीय) । जेठ १४, पृ. ४ ।
- नागरिक । २०७७ । परीक्षा स्थगन हुँदा सबै विद्यार्थी खुसी छन् ? असार २५ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/opinion/268361-1594293293.html> मा उपलब्ध; असार २६, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । आन्तरिक परीक्षा नै एसईईको मूल्यांकन आधार । *गोरखापत्र*, जेठ ३२ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-14-16433> मा उपलब्ध; जेठ ३२, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । एसईईको मूल्यांकन कार्यविधि तयार, त्रैमासिक र अन्तिम परीक्षाका आधारमा अंक निर्धारण । *गोरखापत्र*, असार १० । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-23-17110> मा उपलब्ध; असार १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । साउनभित्र एसईईको नतिजा । *गोरखापत्र*, असार ११ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-25-17185> मा उपलब्ध; असार ११, २०७७ मा हेरिएको ।

- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । एसईई जेठमा गर्ने तयारी । *गोरखापत्र*, पुस १६ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-12-31-29349> मा उपलब्ध; पुस १६, २०७७ मा हेरिएको ।
- पराजुली वाग्ले, पूजा । २०७७ । एसईई पास भएका विद्यार्थीलाई किन बनाइँदछ ट्रोलको शिकार ? *सेतोपाटी*, भदौ ५ । www.setopati.com/blog/214573 मा उपलब्ध; भदौ ५, २०७७ मा हेरिएको ।
- पाण्डे, नम्रता । २०७६ । एसईईको महत्त्व । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, चैत ६ । <http://annapurnapost.com/news/150694> मा उपलब्ध; वैशाख ७, २०७७ मा हेरिएको ।
- पाण्डे, मिलन । २०७७ । अब परीक्षा प्रणाली नै बदलौं । *नयाँ पत्रिका*, असार १९ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/46559/2020-07-03 मा उपलब्ध; असार १९, २०७७ मा हेरिएको ।
- पाण्डे, सूर्यप्रसाद । २०७६ । एसईई नरोकौं । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, चैत २, पृ. १/१० ।
- पोखरेल, प्रशान्न । २०७७ । 'हेड सर' अध्यक्ष रहेको समितिले दिन्छ एसईईका विद्यार्थीलाई नम्बर । *सेतोपाटी*, असार १० । www.setopati.com/social/209735 मा उपलब्ध; असार १०, २०७७ मा हेरिएको ।
- बस्नेत दीक्षित, शान्ता । २०७७ । एसईई परीक्षा अब कहिल्यै आवश्यक छैन । *सेतोपाटी*, जेठ ६ । www.setopati.com/opinion/206712 मा उपलब्ध; जेठ ६, २०७७ मा हेरिएको ।
- भुसाल, प्रेमनारायण । २०७७ । एसईई परीक्षाको विकल्प खोजौं । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, वैशाख २३ । <http://annapurnapost.com/news/155084> मा उपलब्ध; वैशाख २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- भुसाल, प्रेमनारायण । २०७७ । एसईई परीक्षा यो वर्ष मात्र होइन, सधैंका लागि बन्द गर्नुपर्छ । *हिमालखबर*, जेठ २९ । www.himalkhabar.com/news/114953 मा उपलब्ध; असार १, २०७७ मा हेरिएको ।
- राई, गणेश । २०७६ । एसईई र कक्षा १२ को परीक्षा सँगै । *कान्तिपुर*, चैत २५, पृ. ५ ।
- रासस । २०७७ । एसईईबारे एक साताभित्र निर्णय गरिने । जेठ २२ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-04-15729> मा उपलब्ध; जेठ २३, २०७७ मा हेरिएको ।

- रिजाल, जगतप्रसाद । २०७७ । रद्द एसईई र विद्यार्थीको मनोविज्ञान । *सेतोपाटी*, जेठ ३० । www.setopati.com/blog/208813 मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- रिजाल, जगतप्रसाद । २०७७ । वास्तविक मूल्यांकनमा पूर्वाग्राही नजर । *सेतोपाटी*, भदौ ४ । www.setopati.com/blog/214458 मा उपलब्ध; भदौ ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । एसईई खारेजी गरौं । *नागरिक*, जेठ १३, पृ. ६ ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । एसईई सधैँका लागि हटाउन शिक्षा समितिको निर्देशन । *नागरिक*, जेठ ३१, पृ. ३ ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । विद्यार्थीलाई पूर्णांकभन्दा बढी नम्बर । *नागरिक*, असार ३० । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/272821-1594693052.html> मा उपलब्ध; असार ३०, २०७७ मा हेरिएको ।
- रौनियार, रूबी । २०७७ । काठमाडौँका विद्यालयलाई जिपिए मोह, १००७ मध्ये ४८१ विद्यालयको जिपिए ४ । *नागरिक*, भदौ ८ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/315831-1598270143.html> मा उपलब्ध; भदौ ८, २०७७ मा हेरिएको ।
- लामा, सिङ्ग । २०७७ । एसईई २०७६ नतिजाको शल्यक्रिया ! *अनलाइनखबर*, भदौ ४ । www.onlinekhabar.com/2020/08/890926 मा उपलब्ध; भदौ ४, २०७७ मा हेरिएको ।
- लामिछाने, मेदिनबहादुर । २०७७ । एसईई परीक्षाफल : सिकाइमा छलाड कि ग्रेडको स्फीतीकरण । *कान्तिपुर*, असोज १३ । <https://ekantipur.com/opinion/2020/09/29/160134796339529023.html> मा उपलब्ध; असोज १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- श्रेष्ठ, मकर र सुदीप कैनी । २०७७ । एसईईमा विद्यालयले पठाए आफूखुसी अंक । *कान्तिपुर*, भदौ २ । <https://ekantipur.com/news/2020/08/18/15977119356845604.html> मा उपलब्ध; भदौ २, २०७७ मा हेरिएको ।
- श्रेष्ठ, सरिता । २०७७ । रेडियोमार्फत एसईईको तयारी कक्षा । *नागरिक*, वैशाख ३, पृ. २ ।
- सिमदेल, सुदर्शन । २०७७ । एसईईका विद्यार्थीलाई कोरोना ब्याच नभनौं । *सेतोपाटी*, जेठ ३२ । www.setopati.com/blog/208958 मा उपलब्ध; जेठ ३२, २०७७ मा हेरिएको ।

- सिलवाल, प्रकाश । २०७७ । एसईईको साटो कक्षा १२ लाई राष्ट्रियस्तरको परीक्षा कायम गर्ने तयारी । *गोरखापत्र*, असार ६ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-20-16881> मा उपलब्ध; असार ६, २०७७ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७७ । विद्यालय सञ्चालनमा ल्याई एसईई स्थगित गर्न शिक्षाविद्हरूको सुझाव । जेठ ११ । www.setopati.com/social/207137 मा उपलब्ध; जेठ ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- सेतोपाटी । २०७७ । लकडाउनको मोडालिटीपछि एसईईलगायत परीक्षाको टुंगो : शिक्षामन्त्री । जेठ २७ । www.setopati.com/politics/208568 मा उपलब्ध; जेठ २७, २०७७ मा हेरिएको ।
- Ghimire, Binod. 2020. As Uncertainty Grows Over Grade 10 Finals, Calls Grow Louder to Scrap SEE. *The Kathmandu Post*, May 9, p. 3.
- Ghimire, Binod. 2020. Education Ministry Mulls Alternative to Holding SEE. *The Kathmandu Post*, May 27, p. 3.
- Ghimire, Binod. 2020. With Schools Grading their SEE Students this Year, there is a Concern About Test Score Inflation. *The Kathmandu Post*, June 20. Availability at <https://kathmandupost.com/national/2020/06/20/with-schools-grading-their-see-students-this-year-there-is-a-concern-about-test-score-inflation>; accessed June 20, 2020.
- Ghimire, Binod. 2020. Covid-19 Puts SEE Results on Hold, Leaves Students Anxious. *The Kathmandu Post*, August 14. Available at <https://kathmandupost.com/national/2020/08/14/covid-19-puts-see-results-on-hold-leaves-students-anxious>; accessed August 14 2020.
- Khatiwada, Sampada Anuranjane. 2020. Uncertainty about SEE Leaves Students in Confusion. *The Rising Nepal*, June 6. Available at <https://risingnepaldaily.com/main-news/uncertainty-about-see-leaves-students-in-confusion>; accessed June 6, 2020.

Shrestha, Prithvi Man. 2020. SEE Postponed, Public Gatherings of More Than 25 Banned, and Dyms, Film Halls Closed. *The Kathmandu Post*, March 19, p. 1/3.

The Kathmandu Post. 2020. Looking Through 'Iron Gate' (Editorial). August 18. Available at <https://kathmandupost.com/editorial/2020/08/18/looking-through-iron-gate>; accessed August 19, 2020.

विद्यालय भवनमा क्वारेन्टाइन र आइसोलेसन

ओझा, रामहरि । २०७७ । क्वारेन्टिन बनाइएका विद्यालयको दुर्दशा । *अनलाइनखबर*, साउन १३ । www.onlinekhabar.com/2020/07/885129 मा उपलब्ध; साउन १३, २०७७ मा हेरिएको ।

कान्तिपुर । २०७६ । स्कूल-क्याम्पसमा क्वारेन्टाइन बनाउनेबारे छलफल । चैत १४, पृ. ११ ।

केसी, हेमन्त । २०७७ । क्वारेन्टाइन बनाउने निर्णय भएपछि शिक्षककै नेतृत्वमा भत्काइयो विद्यालय । *नयाँ पत्रिका*, जेठ १७, पृ. १/२ ।

गोरखापत्र । २०७७ । दुई हजार बढी विद्यालयमा क्वारेन्टाइन । जेठ ३१ । <https://gorkhapatraonline.com/mainnews/2020-06-13-16348> मा उपलब्ध; जेठ ३१, २०७७ मा हेरिएको ।

गोरखापत्र । २०७७ । शैक्षिक सत्र र स्वास्थ्य सुरक्षा (सम्पादकीय) । साउन २० । <https://gorkhapatraonline.com/opinion/2020-08-04-19790> मा उपलब्ध; साउन २०, २०७७ मा हेरिएको ।

गौतम, सन्तोष । २०७६ । विद्यालयमा अस्थायी अस्पताल । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, चैत १०, पृ. ९ ।

गौतम, हरिकृष्ण । २०७६ । विद्यालय भवनमा आइसोलेसन कक्ष स्थापना । *नागरिक*, चैत ९, पृ. ८ ।

नयाँ पत्रिका । २०७७ । भारतबाट भित्रिने बढेपछि विद्यालय भवनलाई बनाइयो क्वारेन्टाइन । जेठ १२, पृ. ३ ।

- नागरिक । २०७७ । क्वारेन्टिन बनाइएका विद्यालयमा भर्ना हुन मान्दैनन् विद्यार्थी । असोज १ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/337741-1600341891.html> मा उपलब्ध; असोज १, २०७७ मा हेरिएको ।
- न्यौपाने, बिस्नप्रसाद । २०७७ । विद्यालयमा क्वारेन्टाइनमा राख्न खोज्दा विवाद, गाउँपालिका अध्यक्ष लखेटिए । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, जेठ ६ । <http://annapurnapost.com/news/156246> मा उपलब्ध; जेठ ६, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । विद्यालयका क्वारेन्टाइनको विकल्प खोज्न दबाब । *गोरखापत्र*, असार २० । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-07-04-17776> मा उपलब्ध; असार २०, २०७७ मा हेरिएको ।
- पाण्डे, सूर्यप्रसाद । २०७६ । निजी स्कूलमा २१०५ आइसोलेसन । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, चैत ११, पृ. २ ।
- रासस । २०७७ । विद्यालयमा क्वारेन्टाइन : विद्यार्थीलाई मनोवैज्ञानिक असर पर्न सक्ने । असार १४ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-28-17433> मा उपलब्ध; असार १५, २०७७ मा हेरिएको ।
- रासस । २०७७ । विद्यालयबाट होलिड्ड सेन्टर हटाउन माग । असोज २६ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-10-12-24533> मा उपलब्ध; असोज २६, २०७७ मा हेरिएको ।
- रिजाल, नारायण । २०७७ । विद्यालयमा क्वारेन्टाइन, टोलटोलमा कक्षा । *नयाँ पत्रिका*, असार १८ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/46474/2020-07-02 मा उपलब्ध; असार १८, २०७७ मा हेरिएको ।
- रौनियार, रूबी । २०७६ । शिक्षण - संस्थाका ३५ हजारभन्दा बढी सुविधायुक्त कोठा क्वारेन्टाइनलाई । *नागरिक*, चैत ११, पृ. ३ ।
- विक, नवीन शिशिर । २०७७ । विद्यालयमा क्वारेन्टाइन, भाडाको सटरमा टोल शिक्षा । *गोरखापत्र*, असोज २ । <https://gorkhapatraonline.com/featured/2020-09-18-22860> मा उपलब्ध; असोज २, २०७७ मा हेरिएको ।

विष्ट, महेन्द्र । २०७७ । साउनभित्री विद्यालयका क्वारेन्टाइन हटाइने । *गोरखापत्र*, साउन २३ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-08-08-20034> मा उपलब्ध; साउन २३, २०७७ मा हेरिएको ।

सेतोपाटी । २०७७ । सरकारी स्कूलमा क्वारेन्टाइन, शुल्क उठाउन निजीमा विद्यार्थी भर्ना : कांग्रेस । जेठ २५ । www.setopati.com/politics/208375 मा उपलब्ध; जेठ २५, २०७७ मा हेरिएको ।

सेतोपाटी । २०७७ । अब विद्यालयलाई क्वारेन्टिन र आइसोलेसन सेन्टर बनाउन नपाइने । साउन १५ । www.setopati.com/social/212586 मा उपलब्ध; साउन १५, २०७७ मा हेरिएको ।

हिमालखबर । २०७७ । अस्पताल भरिएपछि विद्यालय र क्याम्पसमा आइसोलेसन । जेठ २१ । www.himalkhabar.com/news/114717 मा उपलब्ध; जेठ २३, २०७७ मा हेरिएको ।

Baral, Prakash. 2020. Community Schools in Baglung Demand for Handover of Classrooms Requisitioned for Covid-19 Management. *The Kathmandu Post*, August 14. Available at <https://kathmandupost.com/gandaki-province/2020/08/14/community-schools-in-baglung-demand-for-handover-of-classrooms-requisitioned-for-covid-19-management>; accessed August 14, 2020.

The Rising Nepal. 2020. Quarantines Set Up in Schools Worry Teachers, Employees. July 11. Available at <https://risingnepaldaily.com/main-news/quarantines-set-up-in-schools-worry-teachers-employees>; accessed July 12, 2020.

अन्य

अधिकारी, खगेन्द्र । २०७७ । ९२ प्रतिशत अभिभावक विद्यालय खुल्ने बित्तिकै बालबच्चा पठाउन तयार छैनन् । *नागरिक*, साउन १६ । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/291911-1596194913.html>? मा उपलब्ध; साउन १९, २०७७ मा हेरिएको ।

अधिकारी, रामकृष्ण । २०७६ । सेल्फ क्वारेन्टाइनमा किताब । *अन्नपूर्णा पोस्ट*, चैत १३, पृ. २ ।

अनलाइनखबर । २०७७ । टिच फर नेपालले तयार पाऱ्यो लकडाउन लक्षित पाठ्यपुस्तक । भदौ १४ । www.onlinekhabar.com/2020/08/892685 मा उपलब्ध; भदौ १४, २०७७ मा हेरिएको ।

आचार्य, देवीराम । २०७७ । अनलाइनबाट कसरी पढ्ने ? *कान्तिपुर*, वैशाख ३, पृ. ११ । एडुखबर । २०७७ । फेरी विषयान्तरको प्रयास (सम्पादकीय) । पुस १ । www.edukhabar.com/news/15048 मा उपलब्ध; पुस १, २०७७ मा हेरिएको ।

ओझा, रामहरि । २०७७ । किताब त पाइयो, पढाइ कहिले शुरू हुन्छ ? *अनलाइनखबर*, असार २९ । www.onlinekhabar.com/2020/07/881309 मा उपलब्ध; असार २९, २०७७ मा हेरिएको ।

कार्की, जीवन । २०७६ । लकडाउनमा बालबालिकालाई कसरी व्यस्त राख्ने ? *नयाँ पत्रिका*, चैत १६ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/39794/2020-03-29 मा उपलब्ध; चैत १९, २०७६ मा हेरिएको ।

कैनी, सुदीप । २०७६ । बच्चालाई घरभित्रै राख्नू, सीप सिकाउनु । *कान्तिपुर*, चैत १०, पृ. २ ।

कोइराला, विद्यानाथ । २०७६ । विपत्तिमा घरघरमै पढ्ने-पढाउने कि ? *कान्तिपुर*, चैत १५ । <https://ekantipur.com/opinion/2020/03/28/158537224173983776.html> मा उपलब्ध; वैशाख ११, २०७७ मा हेरिएको ।

कोइराला, विद्यानाथ । २०७७ । यसरी घरमै पढाइ । *कान्तिपुर*, वैशाख २, पृ. १/४ । खड्काथोकी, विश्वास । २०७७ । लकडाउनमा पनि बन्द नभएको एउटा विद्यालय । *अनलाइनखबर*, असोज ५ । www.onlinekhabar.com/2020/09/898021 मा उपलब्ध; असोज ५, २०७७ मा हेरिएको ।

गोरखापत्र । २०७७ । पच्चीस प्रतिशत मात्र पाठ्यपुस्तक बिक्री । जेठ १५ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-05-28-15214> मा उपलब्ध; जेठ १५, २०७७ मा हेरिएको ।

- गोरखापत्र । २०७७ । असार १ अधि नै पुस्तक पुऱ्याइने । जेठ २१ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-03-15621> मा उपलब्ध; जेठ २१, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । संक्रमणमा घर नै शिक्षालय । असार १६ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-30-17524> मा उपलब्ध; असार १६, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । विद्यालय नखुले पनि सिकाइ निरन्तर । साउन २२ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-08-06-19900> मा उपलब्ध; साउन २२, २०७७ मा हेरिएको ।
- गोरखापत्र । २०७७ । विद्यार्थीमा शैक्षिक तनाव र मनोवैज्ञानिक असर । असोज १३ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-09-29-23629> मा उपलब्ध; असोज १३, २०७७ मा हेरिएको ।
- ढुंगाना, सजिना । २०७६ । कोरोनाबारे केटाकेटीसँग कुरा गर्नुभो ? नयाँ पत्रिका, चैत ६ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/39060/2020-03-19 मा उपलब्ध; वैशाख ११, २०७७ मा हेरिएको ।
- थारू, बुनु । २०७७ । विद्यार्थी भन्छन् – ‘डरैडरमा कसरी परीक्षा दिनु ?’ कान्तिपुर, साउन १४ । <https://ekantipur.com/news/2020/07/29/159600439637848813.html> मा उपलब्ध; साउन १४, २०७७ मा हेरिएको ।
- दाहाल, केशव । २०७७ । किन विद्यालय सुचारू गर्न ढिलाई गर्नु हुन्न ? सेतोपाटी, जेठ २३ । www.setopati.com/blog/208233 मा उपलब्ध; जेठ २३, २०७७ मा हेरिएको ।
- नयाँ पत्रिका । २०७६ । बालबालिकामा कोरोना प्रभाव (सम्पादकीय) । चैत ११ । www.nayapatrikadaily.com/news-details/39422/2020-03-24 मा उपलब्ध; वैशाख १२, २०७७ मा हेरिएको ।
- नयाँ पत्रिका । २०७७ । लकडाउनले नरोकिएको शिक्षा । जेठ ७, पृ. ८ ।

- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । ७५ लाख पाठ्यपुस्तक छापिए । *गोरखापत्र*, वैशाख २७ ।
<http://gorkhapatraonline.com/education/2020-05-09-13975> मा उपलब्ध;
वैशाख २९, २०७७ मा हेरिएको ।
- पण्डित, शेषकान्त । २०७७ । विद्यार्थीलाई घरघरमै पाठ्यपुस्तक वितरण गरिने । *गोरखापत्र*,
जेठ २५ । <https://gorkhapatraonline.com/education/2020-06-07-15906>
मा उपलब्ध; जेठ २५, २०७७ मा हेरिएको ।
- पाण्डे, मिलन । २०७७ । नआत्तिनुस्, विद्यार्थी घरमै सिक्दै छन् । *नयाँ पत्रिका*, वैशाख
५, पृ. ५ ।
- पाण्डे, सूर्यनाथ । २०७७ । पाठ्यपुस्तक छपाइमा बलमिच्याइँ । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, असार
१, पृ. ३ ।
- पोखरेल, प्रशान्त । २०७७ । विद्यालयको किताबका 'कभर' मा अब कोरोनाबारे जानकारी ।
सेतोपाटी, साउन ३२ । www.setopati.com/social/214011 मा उपलब्ध; साउन
३२, २०७७ मा हेरिएको ।
- पौडेल, डिल्लीराम । २०७७ । लकडाउन : घरमै सिक्ने अवसर । *नागरिक*, वैशाख १२ ।
<https://nagariknews.nagariknetwork.com/news/127282/> मा उपलब्ध;
वैशाख १२, २०७७ मा हेरिएको ।
- फुयाँल, कोमल । २०७६ । स्वबन्दीको शिक्षा । *नागरिक*, चैत २२, पृ. ४ ।
- बराली, शुष्मा । २०७६ । घरको बसाइ : बालबालिकाको समय यसरी बनाउनुस्
सिर्जनात्मक र रमाइलो । *हिमालखबर*, चैत १२ । [www.himalkhabar.com/
news/112524](http://www.himalkhabar.com/news/112524) मा उपलब्ध; जेठ २४, २०७७ मा हेरिएको ।
- बास्कोटा, समीक्षा । २०७७ । लकडाउन : बालबालिकासित नजिक हुने अवसर । *नयाँ
पत्रिका*, वैशाख ३, पृ. ५ ।
- भट्ट, मञ्जु । २०७७ । बालबालिकालाई सरल शिक्षा । *अन्नपूर्ण पोस्ट*, असार २२ ।
<http://annapurnapost.com/news/160543> मा उपलब्ध; असार २२, २०७७
मा हेरिएको ।
- राई, ज्ञानुमाया र महेशचन्द्र राई । २०७६ । कोरोनाले रोकेन पढाई । *नागरिक*, चैत ७,
पृ. ७ ।

रौनियार, रूबी । २०७७ । स्वीकृतिबिनाका पाठ्यपुस्तक छयापछयासी । *नागरिक*, जेठ ६, पृ. ३ ।

रौनियार, रूबी । २०७७ । अभिभावकले सिकाएको विषयवस्तु पनि पाठ्यक्रमसँग जोडिने ! *नागरिक*, भदौ ३० । <https://nagariknews.nagariknetwork.com/education/335501-1600154562.html> मा उपलब्ध; भदौ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।

वाग्ले, प्राडा मनप्रसाद । २०७७ । घरभित्रै उकुसमुकुस बालबालिकालाई अभिभावकले कसरी मद्दत गर्न सक्छन् ? डा. वाग्लेका १० सुझाव । *एजुकेशनपाटी*, जेठ ३० । <https://educationpati.com/drmanwaglesirr1> मा उपलब्ध; जेठ ३०, २०७७ मा हेरिएको ।

शाही, मीनबहादुर । २०७७ । घर-घरमा विद्यालय, कौसीमा कक्षा । *अनलाइनखबर*, जेठ ८ । www.onlinekhabar.com/2020/05/866271 मा उपलब्ध; जेठ ८, २०७७ मा हेरिएको ।

Dhakal, Manjima. 2020. Guardians Need not Worry about their Preschool Kids: Experts. *The Rising Nepal*, May 26. Available at <https://risingnepaldaily.com/main-news/guardians-need-not-worry-about-their-preschool-kids-experts>; accessed May 26, 2020.

Ghimire, Binod. 2020. Organisations Offer Children Free Access to E-learning. *The Kathmandu Post*, March 26, p. 3.

Karki, Rajkumar. 2020. Sindhuli School Takes Classrooms to Students During Lockdown. *The Kathmandu Post*, June 4, p. 5.

Koirala, Pratistha. 2020. Learning During Covid-19. *The Kathmandu Post*, August 16. Available at <https://kathmandupost.com/columns/2020/08/16/learning-during-covid-19>; accessed August 16, 2020.

Lama, Chhapal. 2020. Two Schools in Humla are Still Running Classes. *The Kathmandu Post*, May 17, p. 5.

- Pudasaini, Sakar. 2020. Learning in the Time of Covid-19. *The Kathmandu Post*, May 4, p. 6.
- Rauniyar, Mohit. 2020. Education under Covid-19. *The Kathmandu Post*, June 3, p. 4.
- Tiwari, Anish. 2020. Students Receive Textbooks at their Doorsteps. *The Kathmandu Post*, May 17, p. 5.